

Jämtlands läns landsting
Årsredovisning
2008

INNEHÅLL

Förord	4	Ekonomi	16
Snabbfakta	5	Uppföljning av ekonomiska mål	
Axplock från året som gått	6	Resultat och kostnadsutveckling läkemedel	
Stimulans till en hälsosam livsstil		Vård utanför länet	
God vård		Investering i maskiner och inventarier	
En stadigt förbättrad tillgänglighet		Investering i fastigheter	
Intensivt arbete kring vårdrelaterade infektioner		Landstingets pensionsåtagande och pensionsportfölj	
Aktiviteter för att minska fallskador		Målet för förvaltningen av pensionsportföljen	
Omställning 2010 – arbete för budget i balans		Kortsiktig likviditetsförvaltning	
och utrymme för nytt		Resultaträkning	
Arbete med regional utveckling för hållbarhet		Sammanställning av skatteintäkter och statsbidrag	
och samverkan		Verksamhetsområdenas ekonomiska utfall	
Miljö	9	Balansräkning	
Arbetsgrupp för hållbar upphandling		Kassaflödesanalys	
Regional hållbar utveckling genom samverkan		Tilläggsupplysningar	
Energisamarbete i Norrlandstingen		Noter	
Klimatsmarta transporter		Driftredovisning	
Medarbetare	12	Finansiella nyckeltal	
Hälsoår och hälsospår		Övrig jämförelse under fem år (2004–2008)	
Fysiskt kompetent personal		Stiftelser och bolag – sammanställd redovisning	
Personalfakta		Bokslutsrapporter sammanställd redovisning	
		Samverkansförbund och gemensam nämnd	38
		Revisionsberättelse	39
		Ordlista	43

FÖRORD

Ett omfattande omställningsarbete med start under hösten, satsningar på större tillgänglighet och ett fokuserat arbete på patientsäkerhet samt ett alltmer intensivt arbete med regionbildningsfrågan. Detta är några av de områden som präglat året för Jämtlands läns landsting. Engagemanget har varit stort och vi har kommit en bra bit på väg inom samtliga områden. Arbetet går vidare – hela tiden med målet en så bra vård som möjligt för medborgarna för de pengar och resurser vi har att förfoga över.

Trots all aktivitet och allt engagemang för att hålla nere kostnader och nå en budget i balans, redovisade landstinget för första gången under 2000-talet en ekonomisk obalans vid årets slut (bortsett från år 2005 då strukturella kostnader uppstod i samband med karolinaprojektet). Resultatet på -96 mkr beror till stor del på lägre skatteintäkter än beräknat och på ökande kostnader för framför allt personal, läkemedel och utomlänsvård. Läget i omvärlden påverkar vårt landsting starkt eftersom konjunkturen påverkar arbetslösheten och därmed de skatteintäkter vi får via landstingsskatten.

Nu måste vi fortsätta med arbetet tillbaka mot ett plusresultat och det innebär stora krav på anpassning av verksamheten till de ekonomiska förutsättningar som råder. Det handlar om såväl utbudsbegränsningar som effektiviseringar. Det är här Omställning 2010 kommer in – det omfattande arbetet för att nå en budget i balans. Samtidigt innebär omställningsarbetet, i förlängningen, nytt utrymme för förnyelse och förbättringar. Ett sätt där vi, i ännu högre grad än idag, kommer att kunna möta medborgarnas önskemål och behov.

Nationella jämförelser visar att Jämtlands läns landsting tillhör de bästa landstingen när det gäller läkemedelsanvändningen. Där syns det också att vi är starka vad gäller det förebyggande arbetet med att förhindra livmoderhalscancer genom cellprovskontroller. Viktiga områden där vi lägger ner mycket arbete på att bli bättre är hjärt- och strokesjukvården. Bägge områdena är prioriterade inom omställningsarbetet framgent.

Ett annat område med stort fokus, inte bara här i Jämtland utan i hela landet, är att korta väntetiderna till vården. För Jämtlands läns landsting är detta ett av de största och viktigaste förbättringsområdena. Förbättringar har skett och vi har åstadkommit mycket, men än har vi inte uppnått målen. Mycket aktiviteter är på gång för att vi ska nå ända fram.

Landstingets vision är »God hälsa och positiv livsmiljö för alla i Jämtlands län«. I 2008 års verksamhet finns det mycket som är värt att lyfta fram och betona. Inte minst vad gäller folkhälsoarbetet där man alltmer betonar livsstilstränkande och hur man kan stötta medborgare och patienter till hälsosammare vanor. Bland annat har en livsstilsenhet inrättats under året, ett kompetenscentrum för hela länet kring frågor om folkhälsa.

Exempel på andra aktiviteter är att primärvården erbjuder stöd till patienter som vill sluta röka och fysisk aktivitet via recept. Patientenkäten visar också att allt fler besökare uppger att de får svara på livsstilsfrågor när de besöker vården.

En bra och effektiv verksamhet kräver ett fundament av gott ledarskap. Under året inleddes inom ramarna för den så kallade Ledarförsörjningsprocessen flera olika aktiviteter, bland annat riktade insatser kring chefers kompetenshöjning. Som ett led i att säkerställa den framtida chefsförsörjningen har även en chefsaspirantutbildning genomförts. Mål och syfte är att på olika sätt främja ledarskap och stötta landstingets chefer i deras viktiga roll att lotsa landstinget och dess verksamheter framåt.

Vi har också blivit fler i landstinget. Den sista december var vi 4 006 anställda. Att vi har blivit fler är i många avseenden positivt, men med tanke på den ekonomiska verkligheten måste vi vända den trenden. Det är bland annat här som omställningsarbetet kommer in

FOTO: TINA STAFREN

med nya kostnadseffektivare lösningar på gamla problem.

Aktiviteterna under året kring regional utveckling har varit många. Regionbildningsarbetet har tagit bra fart under året med siktet inställt på en ansökan under våren 2009. Det bedrivs en omfattande utbildnings- och kulturverksamhet och landstinget har också aktivt medverkat i utformningen av EU:s sammanhållningspolitik. Att landstinget är aktivt inom de regionala frågorna är en förutsättning för att länets attraktionskraft ska öka och därmed bidra till en större inflyttning och åter ökande skatteintäkter.

Miljöfrågorna får en alltmer central roll inom landstinget i allt från upphandling till satsningar för att stötta arbetet ur ett mer globalt perspektiv. Landstinget har deltagit i Länsstyrelsens arbete med att ta fram en energi- och klimatstrategi för hela länet, samtidigt som en egen plan tas fram.

Den här resumén över läget i vårt landsting visar både på sådant som är bekymmersamt men också på glädjeämnen. Det allra största glädjeämnet är alla medarbetare som ställer upp och arbetar så hårt för att vi ska komma vidare. Det är de som gör det möjligt. Det är deras förståelse, arbete och insatser som kommer att bidra till att vi med stolthet, när det är dags för nästa årsbokslut, kan säga: Vi klarade av det! Nu har vi åter en budget i balans och kan återigen lägga all vår kraft på utveckling!

Robert Uitto
Landstingsstyrelsens
ordförande

Karin Strandberg Nöjd
Landstingsdirektör

SNABBFAKTA

Vision: God hälsa och positiv livsmiljö för alla i Jämtlands län.

Verksamhet: Landstinget har specialiserad vård i nio områden; akutvård, medicin, kirurgi, ortopedi, medicinsk diagnostik och teknik, hud/infektion/ögon/öron, psykiatri, barn/kvinna och reumatologi/hjälpmiddel/rehabilitering. Länets primärvård bedrivs på ett 30-tal hälsocentraler och ett tiotal distriktssköterskemottagningar. I Åre och Krokom bedrivs primärvården på intraprenad medan Hammerdal och Hede är medborgarägt. I Offerdal drivs hälsocentralen som personalkooperativ. I landstingets verksamhet ingår också folktandvård, landstingsservice (måltider, lokalvård, journalarkiv med mera), kultur (till exempel länsteatern) samt utbildning och

utveckling (med exempelvis naturbruksgymnasiet och folkhögskolorna Bäckedal och Birka). Landstinget är också delägare i länstrafiken, läns museet och Almi Företagspartner.

Personal: Totalt har landstinget ca 4000 anställda inom 130 olika yrken.

Kostnader: År 2008 kostade landstingets verksamhet cirka 3,3 miljarder kronor. 93 procent av pengarna gick till hälso- och sjukvård.

Intäkter: Skatter ca 2 miljarder. Statsbidrag 0,85 miljarder. Verksamheternas intäkter var drygt 0,45 miljarder.

Skatt: Länsinvånarna betalar 10:60 kronor per intjänad hundralapp i skatt till landstinget.

AXPLOCK FRÅN ÅRET SOM GÅTT

Landstingets vision är »God hälsa och positiv livsmiljö för alla i Jämtlands län«. Ett stort och viktigt mål är god vård för alla på lika villkor. Vi arbetar ständigt för att detta ska uppfyllas och utvecklas. Förutom hälso- och sjukvården omfattar landstingets verksamheter också regional utveckling, kultur, utbildning och utveckling. Vi tror att en väl avvägd kombination av de insatser och aktiviteter som landstinget erbjuder medverkar till att länets attraktivitet och medborgarnas hälsa och välbefinnande påverkas i positiv riktning.

Här är ett axplock av det vi arbetat med under året för att stärka vår verksamhet och styra mot ett alltmer hälsosamt Jämtland.

Stimulans till en hälsosam livsstil

Livsstilsfrågor får en allt mer central roll i vården som en förebyggande faktor. Arbetet med att främja folkhälsan bidrar till förbättrad hälsa hos länets medborgare och i förlängningen en minskad belastning på länets sjukvårdssystem. Landstinget ser som ett av sina viktigaste uppdrag att stimulera länsinvånarna till en hälsosam livsstil. Det görs bland annat genom att tobak, alkohol och fysisk aktivitet alltmer beaktas och diskuteras i möten med vårdsökande. Alla hälsocentraler kan idag dels erbjuda stöd till patienter som vill sluta röka och dels »Fysisk aktivitet på recept«. Den årliga patientenkäten visar att allt fler besökare får frågor om sin livsstil. En ytterligare insats är att 75-åringar erbjuds så kallade häl-

sosamtal som en förebyggande insats och information om möjliga vårdkontakter om behovet uppstår.

I mars 2008 startades Kompetenscentrum för livsstilsfrågor för att samla landstingets livsstilsverksamhet till en enhet och arbeta fram strukturer för särskilt angelägna levnadsvanefrågor.

– Vi har genom årets insatser skapat en bra grund för vilka processer som bör genomföras på hälsocentralerna för att de som behöver ska kunna få stöd med sin livsstilsförändring. Samtidigt har vi identifierat vilka mått som är rimliga för att beskriva resultaten, säger Ronny Weylandt, chef för Livsstilsenheten.

God vård

Definitionen på »God vård« är att den ska vara kunskapsbaserad och ändamålsenlig, säker, patientfokuserad, effektiv, jämlik och jämställd samt tillgänglig inom rimlig tid. En viktig prioritering under 2008 för landstinget har varit att öka tillgängligheten och förbättra patientsäkerheten.

Varje år delas en patientenkät ut till besökare i öppenvården inom både specialistvården och primärvården.

Patienterna får bland annat frågor kring bemötande, information och delaktighet i den egna vården. Målet är att andelen nöjda patienter inte vid någon enskild mottagning får ligga under 95 procent. Enkäterna för 2008 visar att patienterna i huvudsak är mycket nöjda med det bemötande de får i landstingets verksamhet.

AXPLOCK FRÅN ÅRET SOM GÅTT

En stadigt förbättrad tillgänglighet

Tillgänglighet och uppfyllande av vårdgarantin i egen regi tillhör ett av landstingets viktigaste förbättringsområden. Under året har stora förbättringar i tillgängligheten skett och Jämtlands landsting är ett av de landsting som visar upp de största positiva förändringarna, men ännu har man inte nått ända fram. Som en extra stimulans i tillgänglighetsarbetet finns också den statliga så kallade kömiljarden – medel som delas ut till de landsting som per den 30 november 2009 har max 20 procent vårdsökande till mottagning och behandling som väntat

mer än 90 dagar.

Arbetet med tillgängligheten intensifierades under 2008 för att leva upp till vårdgarantins intentioner. Antalet mottagningsbesök och behandlingar ökade samtidigt som stort arbete lades på att gå igenom väntelistor och rutiner för remisshantering med syfte att kvalitets-säkra uppgifterna vad gällde vänteläget. Vidare har tillgängligheten i primärvården avsevärt förbättrats under de senaste åren och verksamhetsområdet ligger nu över genomsnittet i landet.

Intensivt arbete kring vårdrelaterade infektioner

Landstinget deltar i en nationell satsning för ökad patientsäkerhet som initierats av SKL och som startade hösten 2007. Satsningen innefattar bland annat ett arbete för att minska de vårdrelaterade infektionerna i vården. Bakgrunden är den nationella målsättningen kring en halvering av de vårdrelaterade infektionerna vid 2009 års slut, det vill säga en förekomst på högst fem procent.

Sedan 2007 arbetar Jämtlands läns landsting med de vårdrelaterade infektionerna via ett genombrottsprojekt – Vriss-Z (Vårdrelaterade infektioner skall stoppas) som kommer att pågå till januari 2009. Uppföljningar görs fortlöpande genom så kallade punktprevalensmätningar, ögonblicksbilder av infektionsläget i slutenvår-

den samt inom psykiatrin. Under 2008 genomfördes två undersökningar – en i maj och en i november. Novembermätningen visade att förekomsten sjunkit till 14,4 procent vilket var en sänkning, men fortfarande högst i Sverige. Från och med 2009 kommer man att utföra månadsvisa uppföljningar för att noggrannare kunna följa utvecklingen. Utöver det kommer dessutom två nationella undersökningar att genomföras under 2009.

Alla vårdavdelningar är nu engagerade i arbetet med att minska de vårdrelaterade infektionerna. Parallellt med det arbetet utförs även fortlöpande mätningar kring basala hygienregler och klädregler – faktorer som påverkar förekomsten av vårdrelaterade infektioner.

Aktiviteter för att minska fallskador

Under 2008 har landstinget lagt ner mycket arbete inom det så kallade Fallpreventionsprojektet, att genom förebyggande insatser minska skador som uppstår genom fall. Det har skett genom information om hur fall kan förebyggas, både i vårdmiljö och i hemmiljö, riktad både till vårdpersonal och patienter över 65 år som kan vara i riskzonen.

Ett systematiskt arbetssätt som sträcker sig över olika yrkesgränser har införts, som går ut på att man bland annat genomför fallriskanalyser, läkemedelsgenomgångar och vidtar åtgärder där det behövs utifrån den enskildes behov. En broschyr har tagits fram med

tips till äldre hur de kan undvika fall samt hur man kan träna styrka och balans. Detta sätt att arbeta följer de riktlinjer som utarbetats av SKL och Socialstyrelsen och är infört både i specialistvården och primärvården samt sker i samarbete med kommunerna i länet.

Som en del av projektet har man tillsammans med Område ortopedi och Riksföreningen Osteoporotiker (ROP) också lyft fram sjukdomen osteoporos (benskörhet), en sjukdom som främst drabbar kvinnor och leder till frakturskador vid fall. Bland annat har man anordnat en länsövergripande utbildningsdag för vårdpersonal.

AXPLOCK FRÅN ÅRET SOM GÅTT

Omställning 2010 – arbete för budget i balans och utrymme för nytt

För första gången under 2000-talet, med undantag för 2005 då strukturella kostnader i samband med karolina-projektet bidrog till ett ekonomiskt underskott, redovisade landstinget 2008 ett minus i årsbokslutet på -95,9 mkr. Sänkta intäkter och ökande kostnader för bland annat läkemedel och utomlänsvård är bakgrunden och utifrån det startades under hösten »Omställning 2010«. Det är ett arbete som ska bidra till att landstingets budget åter kommer i balans. Omställning 2010 kommer att sträcka sig flera år framåt och omfatta utbudsbe- gränsningar och effektiviseringar, men också inpriorite- ringar – angelägna satsningar som får utrymme genom att annan lägre prioriterad verksamhet tas bort. Det skapar möjligheter till ny och/eller förändrad verksamhet där det tidigare inte funnits möjligheter att satsa.

Prioriteringsarbetet genomfördes, i en första om- gång, genom att alla under hösten identifierade 10 pro- cent av sina lägst prioriterade aktiviteter – det så kallade vertikala prioriteringsarbetet. Det arbetet leddes av res-

pektive verksamhetsområdeschef. Detta arbete utgjorde grund för det horisontella prioriteringsarbetet som sedan skulle vidta tidigt 2009 och där alla de identifierade aktiviteterna ska analyseras och vägas emot varandra över verksamhetsområdesgränserna. Involverade i arbe- tet var alla verksamhetsområdeschefer, chefer från lands- tingsdirektörens stab samt den politiska ledningen.

Parallellt med prioriteringsarbetet startade ett ar- bete där man i olika deluppdrag analyserade på vilket sätt man kunde effektivisera verksamheten. De områ- den som blev föremål för effektiviseringar var alterna- tiva driftformer, bemanningsnormer, externa intäkter, jour- och beredskap för läkare, kostnader för inköpta produkter, kostnader för lokaler, läkemedel, projekt och schemaläggning. I deluppdragen gavs möjligheten för intresserade medarbetare att delta i arbetet.

Beslut om effektiviseringarna tas av landstingsdirek- tören i mars 2009 och landstingsfullmäktige kommer att ta beslut om prioriteringarna i april 2009 .

Arbete med regional utveckling för hållbarhet och samverkan

Arbetet med regional utveckling sker på flera olika nivå- er inom landstinget. På den politiska nivån bland annat inom ramarna för RUS, den regionala utvecklingsstra- tegin, och genom att medverka i utformningen av EU:s sammanhållningspolitik.

Under året har arbetet med regionbildningsfrågan bedrivits allt mer intensivt. Under våren tog man fram en ansökan och under andra halvan av året fortsatte pla- neringen. En ideell förening bildades som bestod av be-

rörda kommuner och landsting: Sundsvalls och Ånge kommuner, Jämtlands läns landsting samt de åtta kom- munerna i Jämtlands län, med ambitionen att fler kom- muner tillkommer.

Andra delar inom det regionala utvecklingsområdet är en aktiv, stor och verksam utbildnings- och kultur- verksamhet. Genom det arbetet förbättras landstingets möjligheter att påverka länets utveckling i positiv rikt- ning.

MILJÖ

Landstingets miljöarbete är en viktig utvecklingsfaktor för länet. Flera viktiga aktiviteter har startat under året som tydligt visar på landstingets höga ambitioner vad gäller miljöfrågorna och viljan att även där vara med och påverka utvecklingen inom länet på ett positivt sätt.

Arbetsgrupp för hållbar upphandling

Upphandling är en viktig komponent för att minska landstingets miljöpåverkan. Miljökraven på produkter och tjänster skärps kontinuerligt i takt med teknikutvecklingen och nya forskningsrön. Landstinget har valt att inrätta en arbetsgrupp med särskilt fokus på dessa frågor. Gruppen för hållbar upphandling är tvärsektorielt sammansatt med representanter från bland annat Ledningsstab upphandling, Ledningsstab avtal, landstingsråd med ansvar för miljö samt Ledningsstab regional utveckling.

Gruppen har bland annat initierat PVC-inventering, utbildningsinsatser samt en nationell teknikupphandling av giftfria blodpåsar.

Regional hållbar utveckling genom samverkan

Det blir alltmer uppenbart att Jämtlands län och Västernorrlands län är på väg att etableras som attraktiva utvecklingspartner inom området hållbar utveckling. Erfarenheter från flera EU-projekt bekräftar detta. Vid konferenser, studiebesök och mässor möts både offentlig och privat verksamhet av ett stort intresse från bland annat vänorter i Polen, Tjeckien och Estland vars etablerade kontakter varit en avgörande framgångsfaktor. De etablerade vänortskontakterna öppnar stora möjligheter att sälja energi-, miljöteknik och processkunskap till de nya EU-medlemsländerna. De står inför stora utmaningar på miljöområdet och enbart i Polen kommer över 21 miljarder euro att investeras inom miljöområdet under programperioden (2007–2013).

En viktig del i projektet är samarbetet med Mid Sweden Office i Bryssel för att kunna bevaka utvecklingen inom hållbar utveckling i allmänhet och energi- och miljöteknik i synnerhet. Jämtlands läns landsting har beviljats strukturfondsmedel för att i egenskap av

projektägare stimulera en ökad export av energi- och miljöteknik.

Jämtlands läns landsting har även skrivit en avsiktsförklaring med Aragón-regionen i Spanien med syftet att öka samverkan främst inom områdena energi och hållbar turism.

Energisamarbete i Norrlandstingen

»Energismart i norr« är en gemensam kampanj för de fyra norrlandstingen med syfte att spara energi. Arbetet med ett nytt kampanjmaterial slutfördes 2008. I materialet ingår bland annat en gemensam hemsida www.energismartinorr.se samt en film som är inspelad på Östersunds sjukhus av Filmpool Jämtland. Filmen visar hur man med enkla medel sparar energi. Utöver det fortsätter erfarenhetsutbytet mellan landstingen kring energieffektiviseringsåtgärder.

I Jämtlands läns landsting har arbetet med att installera elmätare på avdelningsnivå på Östersunds sjukhus fortsatt. Syftet är att avdelningarna ska få en bättre överblick av sin elanvändning och att tydligare kunna se resultaten av de elbesparande åtgärder som vidtagits.

Klimatsmarta transporter

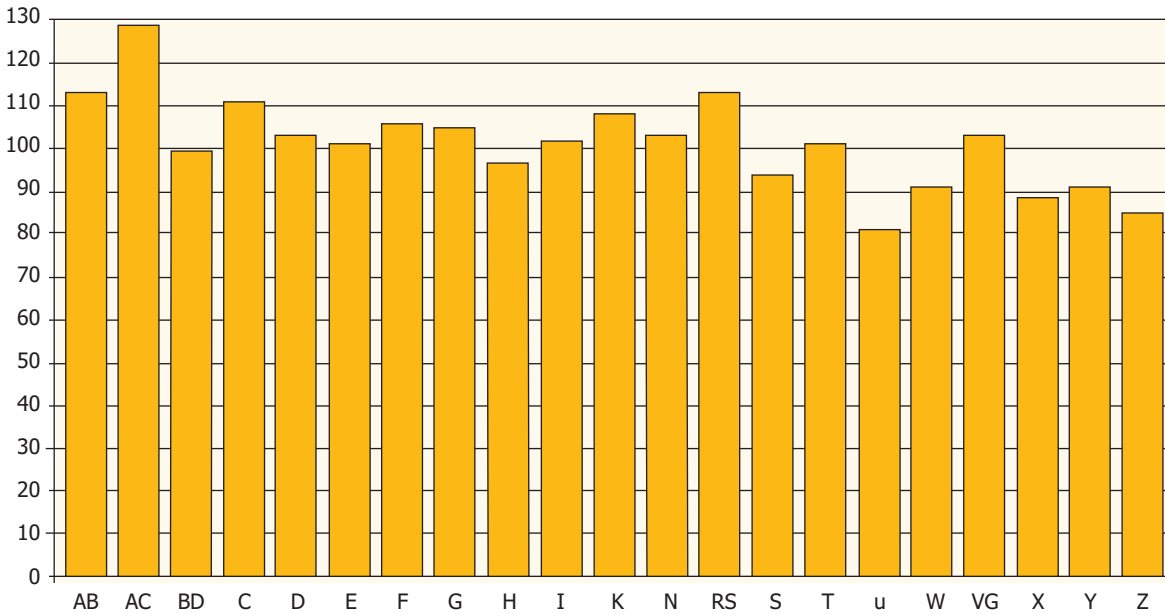
Transporter där fossila bränslen används bidrar huvudsakligen till försurning och övergödning av vatten och mark, luftföroreningar i tätorter, bildning av marknära ozon och nyttjande av ändliga resurser. Både människors hälsa och miljön påverkas av de transporter som vi utför. Landstingets arbete med godstransporter och tjänsteresor omfattas av en omställning av fordonsparcken till en mer miljöanpassad sådan och tydliga riktlinjer för resor. Miljö- och trafiksäkerhetskrav ska ställas på landstingets godsfordon och tjänstebilar. Trafiksäkerheten ska öka genom att förare utbildas i till exempel sparsam körning, hastighetsanpassning och halkkörning.

MILJÖ

Energianvändning

Jämförelse av elförbrukning mellan landsting 2008

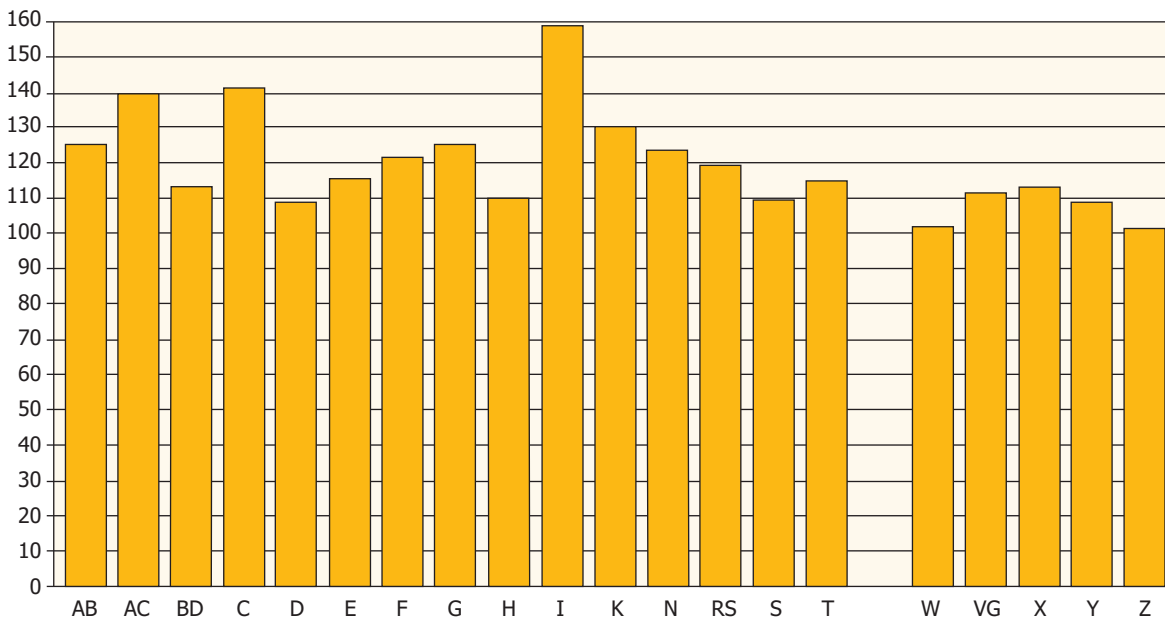
Elförbrukning, kWh/kvm

Diagrammet visar elförbrukning per ytenhet, exklusive produktionensel, för samtliga landstings fastigheter. Z = Jämtlands läns landsting.

Jämförelse av elförbrukning mellan sjukhus 2008

Elförbrukning, kWh/kvm

Diagrammet visar elförbrukning för sjukhus. Z = Östersunds sjukhus.

MILJÖ

Användning av energikällor

År	El MWh	Fjärrvärme MWh	Olja MWh	Pellets MWh	Nyckeltal kWh/m ²	Nyckeltal kg CO ₂ /m ²
2003	22 092	21 055	1 547	-	226*	9,9
2004	21 871	20 373	1 556	-	221*	9,7
2005	21 491	19 733	1 225	-	223*	9,3
2006	20 723	18 708	1 398	-	220*	9,6
2007	20 601	18 451	1 361	164	221*	9,4
2008	20 192	18 148	155	1 615	217*	7,4

* Nyckeltalet omfattar all energianvändning, till exempel energi till ångtillverkning.

Den totala energianvändningen av både el och värme per ytenhet har sedan år 2004 minskat med två procent. Den totala energianvändningen omfattar även energi som används för att producera ånga och till växthus. Olja används för närvarande endast på Östersunds sjukhus. På övriga platser där olja tidigare använts har man nu gått över till att använda pellets. Detta har lett

till att utsläppen av koldioxid har minskat. Målet är att all oljeuppvärmning ska vara utfasad 2010. Flera åtgärder har gjorts under året för att minska värmeanvändningen som till exempel byten av fönster samt värmeåtervinning på ventilationen från sjukhusets kök. Hälsocentralen i Hoting har avvecklat elpannan och istället kopplat in fjärrvärme.

MEDARBETARE

Attraktiva hälsofrämjande arbetsplatser

Landstingets lönepolitik har resulterat i att de flesta yrkesgrupper erbjuds marknadsmässigt bra löner, något som också lyfts fram av den statliga myndigheten Vinnova som ett bra exempel på hur ett jämställt lönearbete kan bedrivas. Trots detta är det fortfarande svårt att rekrytera vissa specialiserade yrkesgrupper.

En annan viktig fråga som Jämtlands läns landsting jobbar aktivt med är att minska sjukfrånvaron. Under

2008 har sjukfrånvaron minskat i högre grad än tidigare år. Bidragande orsaker kan bland annat vara införandet av Rehabiliteringskedjan och Försäkringskassans ändrade regler för sjukpenning. Arbetsmiljöinsatserna under året har varit fokuserade mot att aktivt förebygga att ohälsa uppstår och att rehabilitera, för att få tillbaka sjukskrivna medarbetare i arbete.

Hälsoår och hälsospår

I september genomfördes i Östersund »En dag för hälsan«, med landstingets alla medarbetare som målgrupp, en start på det så kallade Hälsoåret. Under dagen erbjöds föreläsningar och utställningar på temat hälsa och livsstil. Även invigning av Hälsospåret skedde med utlottning av priser till dem som testade sin konditionsnivå. Hälsospåret är en cirka en kilometer lång sträcka som ska gås så snabbt som möjligt. Utifrån individuella förutsättningar kan de som har gått spåret därefter få ett skraddarsytt program för att ytterligare öka sin kondition. Även på andra orter i länet gavs medarbetarna möjlighet att gå en motionsslinga. Ungefär 500 medarbetare deltog på olika sätt i aktiviteterna.

Under 2009 kommer Hälsoåret att fortsätta med olika aktiviteter, föreläsningar och information på temat fysisk aktivitet, kost, avspänning och sömn samt alkohol och tobak. Hälsoåret är en del i genomförandet av landstingets hälso- och arbetsmiljöstrategi där också resultatet av AHA-enkäterna tas tillvara.

Fysiskt kompetent personal

Under hösten deltog 30 vårdanställda inom landstinget i en studie kring personalens fysiska kompetens. Det innebar bland annat att man mätte styrka och kondition i förhållande till de fysiska krav som ställs i arbetet. Majoriteten av dem som deltog var kvinnor och resultatet är entydigt – ett jobb inom vården är tungt och ställer krav på god kondition.

Studien har genomförts via Mittuniversitetet på uppdrag av Jämtlands läns landsting. Syftet med studien har bland annat varit att få svar på om det går att bestämma fysisk kompetens i vårdarbeten, vilka fysiska

krav som vårdarbetet ställer på medarbetarna vid de tre undersökta avdelningarna på Östersunds sjukhus samt hur stor de berörda medarbetarnas egna fysiska kapacitet är. Svaret blev entydigt – andelen medarbetare som har högre energikrav i jobbet än sin reella fysiska kapacitet är stor. Enligt studien har 40 procent av den totala gruppen på 30 personer dagliga uppgifter som överstiger deras fysiska kapacitet. Vanligast är det bland de äldre kvinnorna, där hela 67 procent är utsatta för en belastning som är större än deras egentliga fysiska kapacitet. Detta kan jämföras med de yngre kvinnorna där siffran ligger på 24 procent.

Studien pekar också på att det finns skillnader i energikrav mellan sjuksköterskor och undersköterskor. Andelen sjuksköterskor som har höga energikrav är 36 procent medan andelen undersköterskor är 42 procent.

En annan slutsats är att chefer bör uppmärksammas på de höga energikraven i arbetet och tillsammans med medarbetarna se över möjligheten att organisera arbetsuppgifter och pauser på ett tydligt och mindre energikrävande sätt. Förutom detta är det också viktigt att poängtera individens personliga ansvar för den egna hälsan.

Under 2009 kommer de som deltog i studien att erbjudas möjlighet att öka sin fysiska kapacitet genom träning både på arbetstid och fritid samt stöd med motivation, träningsprogram och uppföljning från Landstingshälsan.

MEDARBETARE

Personalfakta

Antal anställda

Den 31 december 2008 hade landstinget 4 006 anställda. Det är en ökning med 47 personer eller 1,2 procent jämfört med året innan. Av dessa 4 006 är 3 093 kvinnor (77,2 procent) och 912 män (22,8 procent).

Mellan åren 1999 och 2008 har antal anställda ökat med 209 personer eller 5,5 procent.

Utförd tid

Att följa utvecklingen av utförd tid är ett sätt att se hur verksamheten utvecklas och eventuella förskjutningar i kompetens. Utförd tid är ett viktigt mått som ska ställas i relation till produktion och kostnadsutveckling. Den utförda tiden har ökat med 69 861 timmar (1,3 procent). Omräknat i årsarbetare motsvarar detta 39,7. Detta innebär att målet att minska den utförda tiden med en procent inte uppnåddes på landstingsnivå.

Några av de orsaker som anges till ökningen av utförd tid är bland annat bättre rekryteringsläge, minskad sjukfrånvaro och schemaändringar på grund av arbetstidslagen.

Övertid och mertid

Av den utförda tiden har andelen övertid/mertid minskat med 10 317 timmar. Orsaker till minskningen är bland annat schemaförändringar, ökad tillgång till vikarier, samarbete mellan avdelningar samt ekonomiska restriktioner.

Personalkostnadsutveckling

Personalkostnaderna är landstingets största utgiftspost. Där ingår bland annat lön, pensioner, kompetensutveckling, resor och traktamenten. Personalkostnadsutvecklingen har för landstinget totalt ökat med 4,3 procent. Personalkostnaden har ökat mer än löneutvecklingen under 2008 och det beror bland annat på att antalet utförda timmar har ökat.

Löneutveckling

Den allmänna löneutvecklingen innehåller all personal, både de som slutat och börjat under perioden. Landstingets allmänna löneutveckling under 2008 är 3,2 procent (915 kronor). I siffrorna ingår inte medarbetare inom Vårdförbundets avtalsområde.

Sjukfrånvaro

Landstingets långsiktiga mål är att sjukfrånvaron 2010 ska uppgå till max 4,5 procent av den totala arbetstiden.

Under 2008 har sjukfrånvaron minskat i högre grad än tidigare år. Målet för 2008 var 7,0 procent och resultatet stannade på 7,5 procent. Omräknat i årsarbetare innebär det att 305 årsarbetare varit frånvarande på grund av sjukdom under kortare eller längre perioder under året, vilket är 31 årsarbetare färre än 2007. Det är de långa sjukskrivningarna, över 60 dagar, som minskat. Den 31 oktober var 182 medarbetare sjukskrivna i mer än 60 dagar jämfört med 245 medarbetare den 30 november 2007.

Införandet av den så kallade rehabiliteringskedjan och ändrade regler för sjukersättning har underlättat landstingets interna arbete med anpassning och rehabilitering. Även Försäkringskassans hårdare bedömningar har bidragit. En positiv effekt som börjar märkas är att vi internt har förbättrat vårt samarbete vad gäller möjligheten till arbetsprövning och omplacering, vilket är en förutsättning för att vi ska kunna uppfylla rehabiliteringskedjans tidsramar. Även införandet av centrala bemanningsenheten har gjort att omplaceringsbehoven har kommit mer i fokus och prövas tydligare innan vakanta befattningar tillsätts. Under 2009 kommer detta att bli ännu viktigare med anledning av att effekterna av rehabiliteringskedjan kommer att märkas mycket mer samtidigt som vårt omställningsarbete kommer att innebära indragningar av befattningar.

Kompetensförsörjning

En förutsättningarna för att skapa attraktiva hälsofrämjande arbetsplatser är att organisationen är bemannad med rätt kompetens utifrån verksamhetens behov. Åtgärder för att klara kompetensförsörjning är bland annat att anställa och utbilda AT- och ST-läkare och att bevilja landstingsanställda studiemedel vid utbildning till ett eller inom ett vårdyrke. Under år 2008 har 26 personer gått någon form av vårdutbildning med beviljade studiemedel.

Under året avsattes 3,2 procent av den utförda tiden till utbildning. 2007 var motsvarande andel 3,4 procent.

MEDARBETARE

Jämställdhet

Enligt landstingets jämställdhetsstrategi ska jämställdhetsperspektivet ingå som en naturlig del i den dagliga verksamheten och beaktas vid alla beslut. I verksamheten arbetar man utifrån ett jämställdhetsperspektiv genom att i arbetstidsmodeller, arbetsfördelning och förläggning av mötestider beakta medarbetarnas behov av och möjlighet att kombinera arbete, familj och fritid.

Ett av målen i jämställdhetsstrategin är att stimulera och ge förutsättningar för manliga medarbetare att ta ut föräldradag. Med den åldersstruktur och könsför-

delning som finns inom landstinget är detta inte en fråga som innebär några problem, utan alla som söker har möjlighet att ta ut ledigheten.

Bland de åtgärder som vidtagits är utbildningsinsatser för att öka kunskap avseende mäns våld mot kvinnor (Verksamhetsområde Folkvandvård), jämställdhetsdag med föreläsning kring jämställdhet för samtliga anställda (Verksamhetsområde utbildning/utveckling) och ett av Länsstyrelsen delfinansierat genusprojekt inom föräldrabarnhälsan (Verksamhetsområde barn/kvinna).

Antal anställda

År	Antal anställda	Årsarbetare (1 760 tim)
2008	4 006	3 179
2007	3 959	3 139
2006	4 032	3 108
2005	4 010	3 135
2004	4 033	3 143

Sjukfrånvaro i procent av ordinarie avtalad arbetstid 2008

Verksamhetsområde	Sjukfrånvaro i % av arbetad tid	>60 dagar	<29 år	30–49 år	>50 år	Kvinnor	Män
JLL	7,5	73,3	4,6	6,4	9,0	8,7	3,8

Utförd tid

Att följa utvecklingen av utförd tid är ett sätt att se hur verksamheten utvecklas och följa eventuella förskjutningar i kompetens. Utförd tid är ett viktigt mått som ska ställas i relation produktivitet och kostnadsutveckling.

Verksamhetsområde	Utförd tid 2008	Utförd tid 2007	Differens omräknad i årsarbetare (1 730 tim)	Andel övertid/mertid 2008	Andel övertid/mertid 2007
JLL	5 595 763	5 525 902	39,7	0,6	0,8

MEDARBETARE

Andel utbildningstimmar av utförd tid

I en kunskapsintensiv organisation och med en verksamhet som ständigt utvecklas är kompetensutveckling mycket viktigt. Målet varierar mellan tre och fem procent. Under året avsattes 3,2 procent av utförd tid till utbildning. År 2007 var motsvarande andel 3,4 procent vilket innebär att andelen minskat något under år 2008.

Verksamhetsområde	Andel utbildningstimmar i % av arbetad tid 2008	Andel utbildningstimmar i % av arbetad tid 2007
JLL	3,2	3,4

Nyttjande av bemanningsföretag*

Kategori	Antal tid (timmar)		Kostnader (tkr)
Läkare	2007	33 090	31 816
	2008	39 381	38 143
varav primärvård	2007	18 623	15 960
	2008	19 603	22 320
varav specialiserad vård	2007	14 467	15 856
	2008	19 778	15 823
Annan kategori (audionom, sjuksköterska, distriktssjuksköterska)	2007	694	855
	2008	1 904	748

*Bemanningsföretag anlitas när det inte är möjligt att bemanna med egen personal och för att upprätthålla medicinsk säkerhet samt vid arbetstoppar. För läkare har kostnaden för bemanningsföretag ökat med 6,3 mkr.

Löneutveckling för perioden 2008-01-01–2008-12-31

	Allmän löne- utveckling i %	Allmän löne- utveckling i kr	Individuell löne- utveckling i %	Individuell löne- utveckling i kr
JLL	3,2	915	4,1	1 127
Kvinnor	3,1	772	4,1	996
Män	3,7	1 279	4,5	1 531

Den allmänna löneutvecklingen innehåller all personal, både de som slutat och börjat under perioden. I individuell löneutveckling ska individen finnas vid båda mättidpunkterna. I siffrorna ingår inte medarbetare inom Vårdförbundets avtalsområde.

EKONOMI

Uppföljning av ekonomiska mål

För att långsiktigt kunna leva upp till verksamhetsidén är det viktigt att kunna leva upp till kraven på god ekonomisk hushållning och en hög kostnadseffektivitet. Effekterna av utfört arbete utvärderas för att säkerställa att utvecklingen går i önskvärd riktning.

Landstingets ska uppnå resultat enligt nedan

Mätetal	Mål 2008	Utfall	Kommentar
Kostnadsutveckling (verksamhetens kostnader inkl. avskrivningar)	3,2 %	4,9 %	Högre kostnadsutveckling än budgeterat
Investeringsvolym	110 mkr	108 mkr	Investeringsvolymen, inkl. investeringar vid hjälpmedelscentralen, överskreds inte
Avtalstrohet	85 %	86 %	Avser kontorsmaterial som är den enda produktgrupp som hittills kan mätas

Resultat och kostnadsutveckling läkemedel

Öppna Jämförelser inom läkemedelsområdet som presenterades i oktober 2008 visar sammantaget att kvalitén av läkemedelsanvändningen i Jämtland är bra jämfört med riket som helhet. För nio av totalt 16 indikatorer ligger Jämtland bland de sju bästa landstingen. Jämförelsen visar dock att vi ligger »för lågt« i användning av blodfettsänkare och benskröthetsläkemedel.

Läkemedelsvolymen i Jämtlands län var 2007 den tredje lägsta i riket mätt som definierade dygnsdoser/invånare. 2008 är volymen näst lägst då Jämtland mellan dessa år hade rikets lägsta volymutveckling.

I Öppna Jämförelser finns en kostnadsjämförelse som visar att landstingets kostnad per invånare är lägst i landet när det gäller recept och rekvisition både för 2007 och 2008. Kostnadsutvecklingen mellan 2007–2008 har för riket varit 4,6 procent och för Jämtlands läns landsting 4,1 procent.

Från och med den 1 september 2008 gäller en ny lagstiftning avseende reglering av sjukhusapotekssamheten. Landstinget har under 2008 förlängt befintligt avtal med Apoteket Farmaci AB till 2013-03-31 för att få tid att förbereda en upphandling av dessa tjänster.

Vård utanför länet

Landstinget köper högspecialiserad vård utanför länet, framförallt vid Norrlands universitetssjukhus i Umeå (NUS), men även från bland annat Akademiska sjukhuset (UAS), Sahlgrenska universitetssjukhuset och Karolinska sjukhuset.

Den köpta vården visar en kraftig ökning främst på grund av vårdgarantiköpen inom ortopedin men även inom hjärt-, öron och cancersjukvård och för transplantationer. Kostnadsökningen totalt för köpt vård mellan 2007 och 2008 blev 14,7 procent (32,2 mkr). Exklusive vårdgarantin och fritt vårdval blev ökningen 9,9 procent (20,6 mkr).

Avtalad prisökning vid NUS var fyra procent. Jämtlands kostnader till NUS ökade med 6,4 procent (143 mkr, 1 129 kr/invånare) vilket visar på en volymökning. Jämtlands kostnader utanför NUS är 283 kr per invånare (exklusive ortopedins vårdgarantikostnader vid Karolinska).

Investering i maskiner och inventarier

Investeringar i maskiner och inventarier uppgick år 2008 till 53,6 mkr. Största investeringsbeloppen för året avser fyra ambulanser (5,2 mkr), narkosapparater (6,4 mkr) samt digitaliserad röntgen inom folktandvården (3,9 mkr).

EKONOMI

För de kommande åren anger verksamhetsområdena stora investeringsbehov i maskiner och inventarier. 2009 bedöms behovet till 49 mkr och 2010 bedöms behovet till 105 mkr. Det är framförallt Medicinsk diagnostik och teknik som ser stora investeringsbehov för 2010. Behoven består främst av tung teknisk utrustning såsom byte av MR-kamera, digital mammografi, multilab samt ny CT. Budgeterade medel saknas ännu för stor del av dessa stora investeringsbehov.

Från 1 januari 2007 ändrades redovisningsprincipen kring utlyrda hjälpmedel från Hjälpmedelscentralen (HMC). HMC:s hjälpmedel redovisas nu som anläggningstillgångar, från att tidigare ha kostnadsförts direkt vid anskaffningen. Årets investeringar avseende utlyrda hjälpmedel uppgick till 9,1 mkr.

Investering i fastigheter

Investeringar avseende fastighetsinvesteringar uppgick till 53,9 mkr för 2008. Färdigställda investeringar aktiverades under året till ett värde av 52,6 mkr. Investeringsplanen för helår var 58,7 mkr.

Större projekt som färdigställts under 2008 är framförallt ombyggnationerna av hudmottagningen och on-

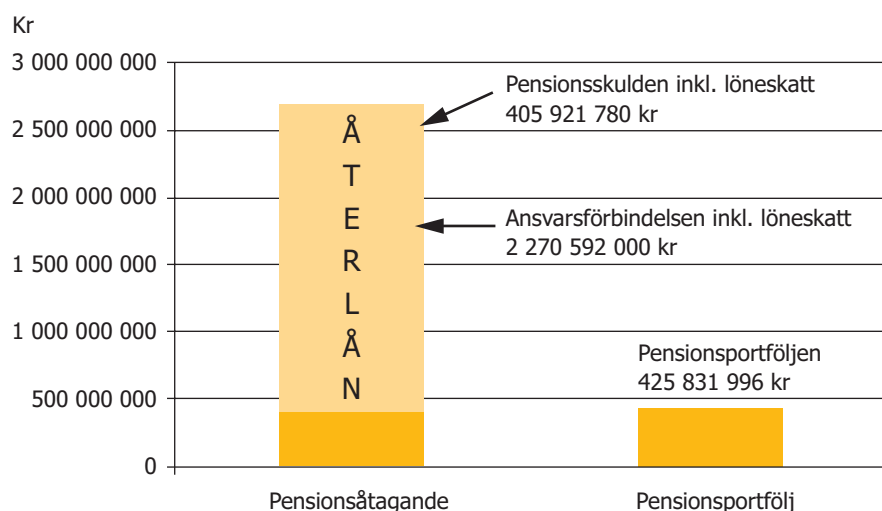
kologavdelningen på plan 12 i höghuset, samt flytten av Storsjögläntans verksamhet till plan 13 i höghuset på Östersunds sjukhus. Investeringen av den nya reservkraften för Östersunds sjukhus har fortsatt enligt fastställd plan under året. Reservkraftprojektet planeras vara helt färdigutbyggt 2012.

För den kommande treårsperioden kommer landstinget att utföra stora fastighetsinvesteringar som möjliggörs genom de utökade investeringsramarna som fullmäktige har beslutat om i investeringsplanen 2009–2011. Bland annat kommer stora investeringar att utföras för att förbättra arbetsmiljön inom flera olika verksamheter. De största enskilda projekten i investeringsplanen 2009–2011 är ombyggnationen av en ny dialysavdelning samt färdigställandet av reservkraften vid Östersunds sjukhus.

Landstingets pensionsåtagande och pensionsportfölj

Per 2008-12-31 hade landstinget ett pensionsåtagande gentemot sina anställda som uppgick till totalt ca 2,7 miljarder kr. Pensionsåtagandet hade följande sammansättning:

Landstingets pensionsåtagande och pensionsportfölj

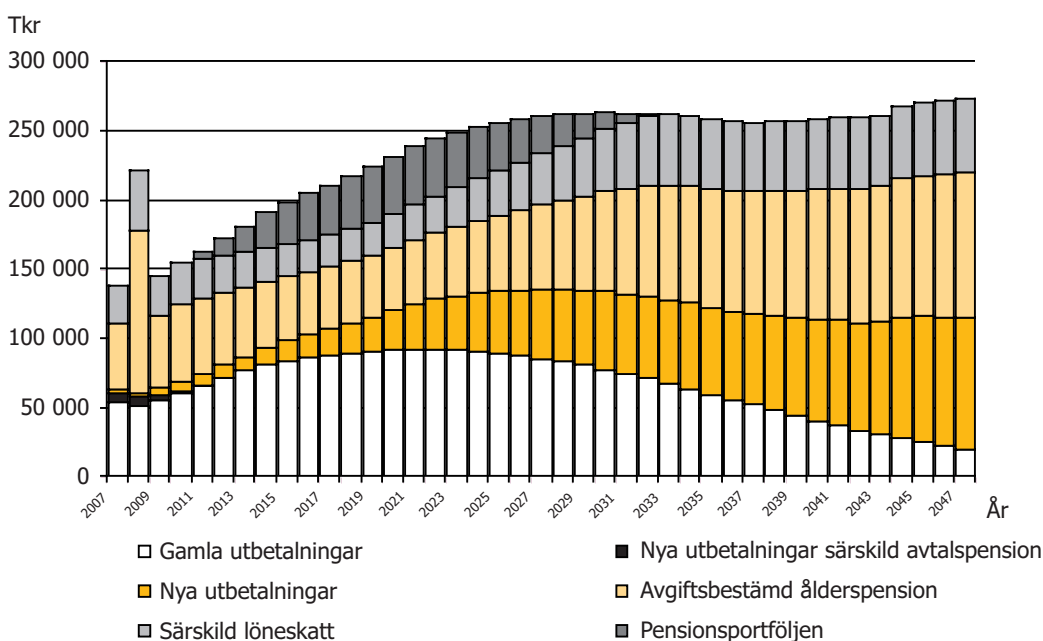
EKONOMI

Under åren har landstinget återlånat en del av den årliga ökningen av pensionsåtagandet. Återlånen har använts till egna investeringar, återbetalning av lån och till löpande drift. År 1999 började landstinget att regelbundet lägga undan medel för pensionsåtagandet. Medlen har flyttats från kassa och banktillgångar till en långsiktigt förvaltd värdepappersportfölj. Mark-

nadsvärdet på pensionsportföljen uppgick per 2008-12-31 till ca 425,8 mkr, vilket motsvarar 16 procent av landstingets totala pensionsåtagande.

Pensionsportföljen ska användas för att klara av den kraftiga ökning av pensionsutbetalningarna som beräknas uppstå under perioden 2012–2032.

Landstingets pensionsutbetalningar i fasta priser perioden 2007–2047

Målet för förvaltningen av pensionsportföljen

Pensionsåtagandet tas i redovisningen upp till ett värde beräknat med den diskonteringsränta som SKL rekommenderar. Men både pensionsåtagandet och pensionsportföljen förändras i värde över tiden i takt med marknadsräntornas förändring. För att matcha pensionsåtagandets värdeutveckling har därför målet för förvaltningen uttryckts som att pensionsportföljens konsolideringsgrad ska uppgå till minst 95 procent.

Måttet konsolideringsgrad är den marknadsvärdade portföljen dividerad med marknadsvärdet på den del av pensionsåtagandet som portföljen ska matcha (markerat med mörkgrått i ovanstående bild). Konso-

lideringsgraden i slutet av 2008 uppgick till 88,8 procent vilket innebär att målet inte uppnåddes.

Under 2008 vidtogs flera åtgärder för att uppnå en ekonomi i balans under kommande år bland annat omställningsarbete och skattehöjning. Med en ekonomi i balans kommer landstinget att kunna fortsätta investera i pensionsportföljen med 70 mkr per år under perioden 2009–2011, vilket ökar möjligheten att nå en konsolideringsgrad på 95 procent. Att konsolideringsgraden 2008 hamnade under målet är en direkt följd av den globala finanskrisen. I landstingets pensionsportfölj finns en obligation på 40 mkr som köptes 2005. Oblig-

EKONOMI

gationen gavs ut av Sigma Finance, ett finansieringsinstitut med högsta kreditbetyg, AAA, från världens två största kreditvärderingsinstitut – Moody's och Standard and Poor's. Betyget är detsamma som den svenska staten har. Sigma Finance hade nästan ända fram till konkursen en stabil ekonomi. Konkursen framkalla-

des av den likviditetskris som uppstod under 2008 då osäkerheten på världens finansmarknader medförde att bankerna i stor utsträckning slutade att låna ut pengar till varandra.

Reglementets bestämmelser om etiska och miljömässiga hänsyn vid placeringar har följts.

Pensionsportföljen 2008 i siffror

	Räntepaceringar	Aktieplaceringar	Summa
Marknadsvärde 071231			
samt anskaffningsvärde 2008	375 163 985	103 043 182	478 207 167
Bokfört värde 081231	384 899 860	105 265 270	490 165 130
Marknadsvärde 081231	371 136 850	54 695 146	425 831 996
Orealiserad förändring av marknadsvärdet under 2008	-4 027 135	-48 348 036*	-52 375 171
Realisationsvinster/ – förluster, utdelningar samt kupongräntor	23 968 070	0	23 968 070
Avkastning 2008 (realiserad och orealiserad avkastning i relation till portföljens marknadsvärde 071231 el. anskaffningsvärde 2008)	5,3 %	-46,9 %	-5,9 %
Fördelning tillgångsslag (marknadsvärde)	87,2 %	12,8 %	100,0 %

*Värdeminskningen, förutom nedskrivningen av obligationen med 40 mkr, avser aktieindexobligationer med kapitalgaranti.

Kortsiktig likviditetsförvaltning

Landstingets kortfristiga placeringar ska utgöra en buffert för variationer i betalningsströmmarna, samt ge en högre avkastning än STIBOR en vecka minus 0,1 procentenhet. De består därför till mer än 70 procent av certifikat och obligationer med relativt korta löptider. Under år 2008 har portföljen gett en realiserad avkastning på 4,93 procent jämfört med målet som låg på 4,33 procent. Detta innebär en meravkastning på ca 2,3 mkr.

Över en tioårsperiod har förvaltningen av de kortfristiga placeringarna gett en meravkastning på ca 30 mkr jämfört med om pengarna behållits på kontot. I procent motsvarar det en genomsnittlig meravkastning på ca 1,2 procent. Volymen kortfristiga placeringar har

under tioårsperioden ökat från i genomsnitt under 50 mkr 1999 till i genomsnitt nästan 400 mkr 2008.

Landstinget hade en god betalningsberedskap vid slutet av 2008. Målet är att 65 mkr ska kunna utbetalas inom två dagar och 300 mkr inom tre dagar.

Per 2008-12-31 var betalningsberedskapen 305 mkr inom två dagar och 439 mkr inom tre dagar.

Inget värdepappersinnehav har överskridit limiterna i placeringsreglementet avseende tillgångsslag, kreditbetyg och löptid. Bestämmelsen i placeringsreglementet, om etiska och miljömässiga hänsyn vid placeringar, har följts.

EKONOMI

Resultaträkning

Mkr	Budget 2008	Utfall 2008	Utfall 2007	Utfall 2006
Verksamhetens intäkter (not 1)	424,0	482,3	486,6	451,1
Verksamhetens kostnader (not 2)	-3 193,2	-3 324,2	-3 163,0	-3 075,2
Jämförelsestörande post (not 3)	0,0	0,0	0,0	-21,3
Avskrivningar	-95,7	-90,0	-90,6	-76,8
Verksamhetens nettokostnader	-2 864,9	-2 931,8	-2 767,0	-2 722,2
Skatteintäkter (not 4)	2 059,5	1 996,5	1 979,3	1 906,1
Generella statsbidrag (not 5)	806,2	855,3	810,9	826,1
Finansiella intäkter (not 6)	31,0	45,6	37,9	26,5
Finansiella kostnader (not 7)	-22,2	-61,5	-18,6	-13,8
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	9,6	-95,9	42,5	22,6
Förändring av eget kapital (not 16)	9,6	-95,9	42,5	22,6

Jämtlands läns landsting redovisar ett negativt ekonomiskt utfall med 95,9 mkr för verksamhetsåret 2008. Under 2008 fattades beslut om över-/underskottshantering utifrån 2008 års resultat, vilket resulterade i ett tilläggsanslag på 4,8 mkr. Övriga tilläggsanslag under året blev 1,6 mkr och Landstingets budgeterade resultat sänktes därmed från +16,0 mkr till +9,6 mkr. I relation till den reviderade budgeten understiger årets ekonomiska utfall budget med 105,5 mkr.

Verksamhetens nettokostnader, det vill säga verksamhetens intäkter, kostnader och avskrivningar, ökade mellan 2007 och 2008 med sex procent. Verksamhetens nettokostnader överskrider budget med 66,9 mkr (2,3 procent) samtidigt som skatter och finansnetto understreds med 38,6 mkr.

Skillnaden i ökningstakt mellan verksamhetens nettokostnader och skatter och finansnetto ledde till en resultatförsämring jämfört med föregående år med 138,4

mkr. I resultatförsämringen ingår en värdereglering av en aktieindexobligation med 40 mkr 2008. Regleringen betraktas som en extraordinär händelse beroende på den extrema utvecklingen på finansmarknaden.

Skatter och generella statsbidrag har ökat med 61,6 mkr (2,2 procent) mot föregående år. I utfallet 2008 ingår 8,4 mkr i statsbidrag för åtgärder att minska sjukfrånvaron i länet samt 17 mkr i prognostiserad minskning av skatteintäkterna. Slutavräkningen för 2007 års skatt blev 0,2 mkr lägre än beräknat vilket har påverkat 2008 års resultat negativt.

Finansnettot har minskat med 35,2 mkr (-62,3 procent) jämfört med föregående år. Finansiella kostnader belastas med 40 mkr för värdereglering av en aktieindexobligation. Försäljning av värdepapper har under året givit en reavinst på 15,7 mkr. Räntekostnader för pensionsåtagandet har ökat med fyra mkr.

EKONOMI

Sammanställning av skatteintäkter och statsbidrag

Mkr	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Preliminär skatt	1 818,2	1 876,4	1 945,0	2 013,6	2 190,4	2 166,0	2 217,0	2 319,5
Avräkning skatter	-27,2	29,7	34,3	-17,2	-44,0			
Summa skatteintäkter	1 791,0	1 906,1	1,979,3	1 996,4	2 146,4	2 166,0	2 217,0	2 319,5
% förändring jmf. f.g. år		6,4 %	3,8 %	0,9 %	7,5 %	0,9 %	2,4 %	4,6 %
Sysselsättningsstöd	31,1	29,9						
Läkemedel	290,9	301,1	307,7	307,3	307,3	307,3	307,3	307,3
Inkomstutjämning	309,9	313,6	323,1	399,7	373,4	375,2	394,7	424,2
Kostnadsutjämning	49,8	32,6	9,2	-13,0	-18,3	-18,2	-18,2	-18,1
Struktur/införandebidrag	176,5	165,1	156,2	148,2	140,0	131,8	123,6	123,2
Regleringsbidrag	-21,0	-17,9	13,1	12,0	14,7	17,5	10,3	-2,9
Summa statsbidrag	837,2	824,4	809,3	854,2	817,1	813,6	817,7	833,7
% förändring jmf. f.g. år		-1,5 %	-1,8 %	5,5 %	-4,3 %	-0,4 %	0,5 %	2,0 %
Summa skatter o statsbidr.	2 628,2	2 730,5	2 788,6	2 850,6	2 963,5	2 979,6	3 034,7	3 153,2
% förändring jmf. f.g. år		3,9 %	2,1 %	2,2 %	4,0 %	0,5 %	1,8 %	3,9 %
Nettokostnadsökning		2,1 %	1,6 %	6,0 %				
Landstingsprisindex inkl. läkemedel								
Årlig procentuell förändring	3,5%	2,3 %	3,6 %	3,0 %	2,4 %	2,7 %	2,7 %	3,0 %

Tabellen ovan visar utvecklingen av skatteintäkter och generella statsbidrag över tid samt nettokostnadsökning och Landstingsprisindex. SKLs prognos för Landstingsprisindex¹ visar en ökning med 14,6 procent för perioden 2008–2012. Motsvarande ökning för skatteintäkter och generella statsbidrag för Jämtlands läns Landsting är endast 13 procent. Skillnaden motsvarar ca 50 mkr.

I rådande skatteutjämningsystem missgynnas Jämtlands läns landsting, dels genom att införandebidraget fasas ut med 53 mkr under perioden 2005–2011, dels

genom den reviderade modellen för kostnadsutjämning som bland annat kompenserar löneläget i Stockholm.

Jämtlands läns landstings ökningstakt för nettokostnaderna har under 2000-talet legat lågt, lägre än många andra landstings, för att år 2008 ligga på hela sex procent. Detta samtidigt som skatte- och statsbidragsintäkterna ökade med endast 2,2 procent. En procents differens i ökningstakt för kostnader relativt skatter och statsbidrag motsvarar ca 30 mkr.

1. Landstingsprisindex anger den beräknade kostnadsökningen för landstingssektorn, oaktat volymförändringar. Årlig procentuell förändring.

EKONOMI

Verksamhetsområdenas ekonomiska utfall

Mkr	Utfall 2007	Utfall 2008
Landstingsdirektör med staber	21,6	10,2
Barn/Kvinna	11,9	5,5
Primärvård Krokomb	6,1	4,1
Primärvård Åre	2,0	1,4
Landstingsservice	16,4	1,2
Kultur	0,2	1,0
Patientnämnd	0,3	0,6
Politik	-1,3	0,2
Revision	0,0	0,0
Folktandvård	0,8	-1,4
Motsedda utgifter	30,3	-1,4
Medicinsk diagnostik och teknik	0,0	-2,1
Utbildning och utveckling	0,0	-3,1
Rehab, hjälpmedel och reumatologi	-14,5	-4,8
Akutvård	-10,9	-6,7
Medicin	-17,0	-6,9
Psykatri	-3,5	-6,9
HIÖÖ	-6,9	-11,0
Primärvård	-1,9	-11,3
Ortopedi	-16,6	-17,0
Kirurgi	-10,5	-17,4
Totalt verksamheten	6,5	-65,9
Netto skatter och finansiella	36,0	-30,0
Summa utfall	42,5	-95,9

Budget 2007: 11,2

Budget 2008: 9,7

EKONOMI

Balansräkning

Mkr	IB 2008-01-01	UB 2008-12-31
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar		
Immateriella tillgångar (not 8)	0,6	0,9
Mark och byggnader (not 9)	642,0	660,0
Maskiner och inventarier (not 10)	189,3	187,7
Finansiella anläggningstillgångar (not 11)	502,0	477,3
Summa anläggningstillgångar	1 333,9	1 325,9
Omsättningstillgångar		
Förråd (not 12)	14,6	14,6
Kortfristiga fordringar (not 13)	195,4	196,3
Kortfristiga placeringar (not 14)	382,4	381,4
Kassa och bank	80,9	94,1
Summa omsättningstillgångar	673,3	686,4
SUMMA TILLGÅNGAR	2 007,2	2 012,3
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		
Eget kapital		
Eget kapital (not 15)	908,7	951,2
Årets resultat (not 16)	42,5	-95,9
Summa eget kapital	951,2	855,3
Avsättningar		
Avsättningar (not 17)*	525,9	484,7
Summa avsättningar	525,9	484,7
Skulder		
Långfristiga skulder (not 18)*	1,1	1,1
Kortfristiga skulder (not 19)	529,0	671,2
Summa skulder	530,1	672,3
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	2 007,2	2 012,3

* Avsättningar för pensioner not 17 har minskat på grund beslutet att betala ut den individuella delen av pensioner 98-99, totalt 96,1 mkr i mars 2009. Dessa pengar är nu bokförda på kortfristiga skulder, not 19.

EKONOMI

Ställda panter och ansvarsförbindelser

Ansvarsförbindelse pensioner inklusive särskild löneskatt	2 270,6 mkr
Ansvarsförbindelse pensioner inklusive särskild löneskatt till förtroendevalda	11,1 mkr
Förutsättningarna är:	
att ingen förändring sker under nuvarande mandatperiod, beträffande vilka förtroendevalda som omfattas av rätten till visstidspension	
att nuvarande omfattning på uppdragen inte förändras (ökning respektive minskning påverkar beloppet)	
att de som omfattas avgår efter nuvarande mandatperiod (vid fortsättning ökar beloppet, respektive minskar om avgång sker tidigare)	
att utbetalning av visstidspension börjar i januari 2011 och pågår fram till 65 år samt att beloppet utbetalas utan samordning med övriga inkomster	
Borgensåtagande Landstingsbostäder	10,0 mkr
Fastighetsinteckningar Landstingsbostäder	45 mkr
Jämtlands läns landsting är solidariskt ansvarig för en borgensförbindelse om 8 000 mkr, avseend Transitio AB (tågfordon Mittlinjen Länstrafiken)	8 000 mkr
Jämtlands läns landstings andel i Transitio AB är 50 miljoner	
Förvaltningsuppdrag 2008-12-31	
Förvaltade fonders och stiftelsers tillgång	12,9 mkr
Operationella leasingavtal (not 20)	224,6 mkr

Kassaflödesanalys

	Mkr
Efter det att löpande utgifter betalats återstår	-23,3
Vi har sålt kortfristiga placeringar	1,0
Vi har sålt anläggningstillgångar för	308,5
Vi har ökat kortfristiga skulder	142,1
Vi har minskat utlåningen	0,3
Medel att investera eller amortera på skulder	428,7
Vi har investerat i byggnader, maskiner och IT-utveckling samt immateriella tillgångar	-108,0
Vi har investerat för att möta kommande pensionsutbetalningar	-306,7
Vi har amorterat på skulder	0,0
Vi har ökat bindningen i lager och kortfristiga fordringar	-0,8
Ökning av kassan	13,2

EKONOMI

Tilläggsupplysningar

Allmänna redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med Lagen om kommunal redovisning (1997:614) samt i övrigt enligt de rekommendationer som Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) gett ut. Med utgångspunkt från detta har redovisningen skett enligt god redovisningssed.

Värderingsprinciper med mera

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Periodiseringar

Periodiseringar utförs för att säkerställa balansräkningen och ge en rättvisande bild av den finansiella ställningen och resultatet. Intäkter och kostnader av väsentlig storlek har periodiserats till rätt räkenskapsår enligt väsentlighets- och matchningsprincipen.

Redovisning av skatteintäkter

Skatteintäkterna har periodiserats och redovisats enligt RKR:s rekommendation nummer 4:2 och specificeras i not nummer fyra.

Redovisning av pensioner och avsättningar

I enlighet med Lagen om kommunal redovisning (1997:614) 5 kapitlet 4§ och 6 kapitlet 11§, samt RKR:s rekommendationer redovisas Landstingets pensioner i bokslutet enligt den blandade modellen. Det innebär att all pension som intjänats före år 1998 inklusive löneskatt inte tas upp som avsättning i balansräkningen utan redovisas som ansvarsförbindelse inom linjen. De pensionsåtaganden som tjänats in efter 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen. Värdering och beräkning av skulden har skett av KPA (Kommunernas Pensions AB).

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting har beslutat att rekommendera kommuner, landsting, regioner och kommunalförbund att följa de nya riktlinjer för beräkning av pensionsskuld som utarbetats inom förbundskansliet – RIPS07. Dessa riktlinjer ersätter den tidigare P-finken 2000. De nya riktlinjerna är förelagda av det kommunala pensionsavtalet KAP-KL. De innebär även förändringar i de försäkringstekniska åtagandena i pensionsskuldberäkningen. RKR normerar

detta i sin rekommendation nr 17 som gäller från räkenskapsåret 2008 men tidigare tillämpning uppmuntras. Jämtlands läns landsting har i årsbokslutet 2007 och 2008 tillämpat RIPS.

Patientskadereserven har också redovisats som avsättning i balansräkningen och har beräknats av Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag (LÖF).

Pensionsåtagande för förtroendevalda

Förtroendevalda med en uppskattad sysselsättningsgrad på minst 40 procent omfattas av ett särskilt avtal om pensionsförmåner. Pensionen beräknas till cirka 65 procent av genomsnittet på de årsarvoden som utbetalats två år före avgång. För full pension krävs minst 12 års uppdrag och minst en mandatperiod. Visstidspension utbetalas för tid före 65 års ålder. Från 65 eller 67 års ålder omräknas pensionen till ålderspension. Landstinget har för närvarande fyra förtroendevalda med rätt till pension vid avgång. För tid före 65 års ålder samordnas visstidspensionen med eventuella förvärvsinkomster.

Investerings- och avskrivningsprinciper för anläggningstillgångar

Enligt landstingets investeringsstrategi ska en investeringsutgift uppgå till ett halvt prisbasbelopp för att avskrivning ska få göras. Investeringar under det beloppet kostnadsförs direkt. För att en tillgång ska klassas som en anläggningstillgång ska värdet ska vara över ett halvt prisbasbelopp och nyttjandetiden ska vara minst tre år.

Hjälpmiddelscentralen klassar allt som finns ute hos brukare som anläggningstillgång även om det oftast inte uppgår till ett halvt prisbasbelopp, till exempel en rollator eller en säng.

När det gäller anskaffning av flera inventarier, med ett naturligt samband, ska anskaffningen avse det samlade anskaffningsvärdet.

Materiella anläggningstillgångar upptas till anskaffningsvärdet minskat med eventuella investeringsbidrag och avskrivningar. Avskrivning sker således inte på tillgångarnas bidragsfinansierade del.

Avskrivning sker över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Nedskrivning sker vid bestående värdenedgång. Följande avskrivningstider har tillämpats:

EKONOMI

Anläggningstillgångar Nyttjande period år

Datautrustning, rollatorer, gåstolar, gåbord, datorer	3
Kopieringsmaskiner och fordon, dialysutrustning, rullstol, permobil	5
Immateriella tillgångar samt hjälpmedel	5
Medicinskt teknisk utrustning, jord- och skogsbruksmaskiner, tunga fordon	7
Sängar, sänglyftar	8
Övriga inventarier, till exempel dentalutrustning, kuvös, steriliseringsutrustning, strålterapi	10
Fastigheter	30
Fastigheter under 100 basbelopp	10

För mark, pågående ny-, om- och tillbyggnad av byggnader samt konst sker ingen planmässig avskrivning.

Redovisning av finansiella anläggningstillgångar

Landstingsfullmäktige har i Placeringsreglemente för förvaltning av pensionsmedel beslutat att landstinget strikt ska följa den kommunala redovisningslagen (KRL) 6 kapitlet 5§ som anger att en anläggningstillgång ska skrivas ned om värdenedgången kan antas vara bestående. Obligationerna i den värdepappersportfölj som förvaltas för att möta framtida pensionsutbetalningar har ett garanterat värde på förfallodagen. Avsikten är att de ska behållas till förfall. Detta innebär att landstinget inte skriver ned det bokförda värdet i de fall, då obligationsinnehavets marknadsvärde understiger anskaffningsvärdet.

Finansiella omsättningstillgångar

Finansiella placeringar i räntebärande värdepapper värderas till anskaffningsvärdet.

Varulager och förråd

Inventering skall göras av alla förråd/lager med undantag av köksförråd, medicinförråd, avdelningsförråd samt smärre förråd av omsättningskaraktär med ett värde som bedöms underskrida 50 tkr. Alla inventerade lager skall uppbokas. Lager av olja och flis för löpande användning ska alltid inventeras. Lagret ska värderas till senast kända anskaffningsvärde exkl. moms. När det gäller förråd med systemstöd, till exempel Economa Lager, värderas lagret till faktiskt anskaffningsvärde enligt FIFO. Begagnade, användbara hjälpmedel värderas till halva anskaffningsvärdet av motsvarande nytt material. Inventeringslistorna ska visa lagerställningen per den 31 december. Inkuransavdrag görs med tre procent av samtliga lagertillgångar enligt försiktighetsprincipen.

Fordringar och skulder

Kortfristiga fordringar och skulder har en löptid på upp

till ett år eller kortare från balansdagen. Övriga är långfristiga.

Skuld personalen

Landstingets skuld till personalen i form av semesterlöneskuld, upplupen övertid, jour och beredskap samt tillhörande upplupen arbetsgivaravgift, har värderats och redovisats som kortfristig skuld enligt löneläget 2008-12-31 och gällande arbetsgivaravgifter för 2009.

Redovisning av leasing

Rådet för kommunal redovisning har utfärdat en rekommendation (Nr 13.1 2006) kring redovisning av leasingavtal. Rekommendationen skiljer på två typer av leasingavtal, finansiella eller operationella. Ett finansiellt leasingavtal kan sägas motsvara ett köp av objektet i fråga medan ett operationellt leasingavtal motsvarar hyra av objektet. Avgörande för klassificeringen av leasingavtalen är i vilken omfattning de ekonomiska risker och fördelar som är förknippade med ägandet av det aktuella leasingobjektet finns hos leasegivaren eller hos leasetagaren. Vid klassificeringen skall väsentlighetsprincipen tillämpas. Om avtalets värde är obetydligt får leasingavtalet redovisas som ett operationellt avtal, oavsett hur det klassificeras. Finansiella leasingavtal skall redovisas i resultat och balansräkningen medan det för operationella leasingavtal föreligger upplysningsplikt.

Avtal tecknade före den 1 januari 2003 får klassificeras som operationella. Jämtlands läns landsting har enligt rekommendationen klassificerat samtliga leasingavtal inklusive fastighetshyresavtal längre än tre år som operationella leasingavtal.

Landstingsdirektören beslutade i oktober 2007 att leasing i huvudsak inte är tillåtet. Undantaget är leasing av funktionsavtal Telia och fastighetshyror samt av personbilar, där förmånliga momsregler gör att leasing är att föredra och samma regler som tidigare därför gäller. Principen om förbud mot leasing kan i undantagsfall frångås om leasing medför stora andra positiva värden. Beslut om leasing istället för köp ska då alltid fattas av landstingets economichef.

Sammanställd redovisning upprättas enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Förvärvsmetoden innebär att det egna kapital som förvärvats vid anskaffningstillfället elimineras. Med proportionell konsolidering menas att endast ägda andelar av dotterföretagens räkenskaper tas med i den sammanställda redovisningen.

EKONOMI

Noter

Not 1 Verksamhetens intäkter (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Verksamhetens intäkter			
enligt driftsredovisning	869,0	1 010,2	1 025,2
Avgår jämförelsestörande post	0,0	0,0	-29,9
Avgår interna intäkter	-386,6	-523,6	-544,2
Summa exklusive jämförelsestörande post	482,4	486,6	451,0
Patientintäkter och andra avgifter	97,8	95,6	91,0
Försäljning av hälso- och sjukvård, exkl. tandvård	107,7	97,4	80,1
Försäljning av tandvård	11,4	11,1	9,2
Försäljning inom regional utveckl.	41,4	45,9	47,0
Försäljning av medicinska tjänster	3,4	3,1	3,0
Försäljning av tekniska tjänster	19,9	25,2	25,7
Försäljning av material och varor	48,0	46,5	47,0
Erhållna bidrag	115,3	122,4	94,8
Övriga intäkter (2006 inkl. reavinst Landstingsborgens 13,8 mkr)	37,4	39,5	53,2
Summa	482,4	486,6	451,0

Not 2 Verksamhetens kostnader (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Verksamhetens kostnader			
enligt driftsredovisning	3 800,8	3 777,2	3 747,4
Avgår interna kostnader	-386,6	-523,6	-544,2
Avgår avskrivningar	-90,0	-90,6	-76,8
Summa	3 324,2	3 163,0	3 126,4
Kostnader för personal och förtroendevalda	1 842,0	1 756,0	1 731,9
varav utbetalda pensioner uppgår till (inkl. nedanstående)	66,7	64,3	48,3
– varav särskild ålderspension, särskild avtalspension och visstidspension	6,5	6,9	6,2
Köp av verksamhet	352,7	311,0	292,9
Verksamhetsanknutna tjänster	134,2	113,9	118,5
Läkemedel	398,9	386,1	372,9
– varav läkemedel inom läkemedelsreformen	263,3	263,9	268,3
Material och varor	99,8	97,8	114,1
Lämnade bidrag	119,5	123,6	116,5
Övriga verksamhetskostnader	377,2	374,7	379,8
– varav lokal- och fastighetskostnader	73,8	80,1	80,5

– varav sjukresor	53,9	54,3	54,3
– varav försäkringsavgifter och övriga rikskostnader	19,4	16,8	18,8
– därav kundförluster	2,5	2,7	2,7
Summa	3 324,2	3 163,0	3 126,4

Not 3 Jämförelsestörande poster (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Avgår reavinst försäljning			
Landstingsborgens Frösön	0,0	0,0	-13,8
Avsättning till pensionsskulden p.g.a. ändrat dödlighetsantagande	0,0	0,0	35,0
Förändrat ränteantagande			
pensionsskuld	0,0	0,0	27,0
Avsättning till pensioner p.g.a. ÄDEL-överrenskommelsen	0,0	0,0	3,0
Ändrad redovisningsprincip HMC	0,0	0,0	-29,9
Summa	0,0	0,0	21,3

Not 4 Skatteintäkter (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Landstingsskatt	2 013,6	1 945,0	1 876,4
Prognos bokslutsår	-14,0	40,0	15,0
Justeringspost tidigare år	-3,2	-5,7	14,7
Summa	1 996,5	1 979,3	1 906,1

EKONOMI

Not 5 Generella statsbidrag (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Särskild ersättning rehabilitering och behandlingsinsatser	1,2	1,7	1,7
Sysselsättningsstöd	0,0	0,0	29,9
Läkemedelsbidrag	307,3	307,7	301,1
Utjämningsbidrag			
Inkomstutjämnning	399,7	323,1	313,6
Kostnadsutjämnning	-13,0	9,2	32,6
Generellt statsbidrag	124,3	124,3	124,4
Införandetillägg	23,9	31,9	40,7
Nivåjustering	12,0	13,1	-17,9
Summa	855,3	810,9	826,1

Not 6 Finansiella intäkter (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Utdelningar	0,0	0,0	0,2
Bankränta	2,4	3,5	2,3
Ränta utelämnade lån	0,0	0,2	0,0
Ränta på kortfristiga placeringar	16,1	9,4	10,7
Ränta på finansiella anläggningstillgångar	8,3	14,0	5,3
Realisationsvinst vid försäljning av finansiella anläggningstillgångar	15,7	6,9	7,2
Realisationsvinst vid försäljning av finansiella omsättningstillgångar	2,8	3,7	0,5
Ränta på kundfordringar	0,3	0,3	0,3
Summa	45,6	37,9	26,5

Not 7 Finansiella kostnader (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Ränta på lån	0,1	-0,1	-0,2
Ränta på leverantörsskulder	0,1	-0,1	-0,2
Nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar	40,0	0,0	0,0
Nedskrivning av landstingets andel i Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag (LÖF)		-1,4	0,0
Räntedel årets pensionskostnader	21,0	-16,9	-12,8
Övriga finansiella kostnader	0,2	-0,1	-0,6
Summa	61,5	-18,6	-13,8

Not 8 Immateriella tillgångar (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Nyanskaffning	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	-0,8	-0,8	-0,8
Avyttringar	0,0	0,0	0,0
Rättning	1,1	0,0	0,0
Förändring av bokfört värde	0,3	-0,8	-0,8
Ackumulerad anskaffning	11,1	11,1	11,2
Ackumulerad avskrivning	10,2	10,5	9,7
Bokfört värde	0,9	0,6	1,5

Not 9 Mark och byggnader (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Nyanskaffning	53,9	52,2	32,7
Rättning (se maskiner och inventarier not 10)	0,4	0,0	0,0
Avskrivningar	-36,3	-37,2	-33,6
Avyttringar	0,0	0,0	-8,5
Förändring av bokfört värde	18	15,0	-9,4
Ackumulerad anskaffning	1 290,4	1 228,5	1 178,3
Ackumulerad avskrivning	630,4	586,6	551,4
Bokfört värde	660,0	642,0	626,9

Not 10 Maskiner och inventarier (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Nyanskaffning	53,6	48,3	76,9
Rättning (se mark och byggnader not 9)	-0,4	0,0	0,0
Avskrivningar	-52,9	-52,7	-42,4
Avyttringar	-1,9	-1,2	-1,7
Förändring av bokfört värde	-1,6	-5,6	32,8
Ackumulerad anskaffning	734,4	716,0	657,3
Ackumulerad avskrivning	546,7	526,7	462,4
Bokfört värde	187,7	189,3	194,9

EKONOMI

Not 11 Finansiella anläggningstillgångar (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Aktier och andelar			
Almi Företagspartner AB	0,5	0,5	0,5
Länstrafiken i Jämtlands län AB	4,0	4,0	4,0
HSB Brf Torvalla centrum (Torvalla Hälsocentral)	7,1	7,1	7,1
HSB Brf Åkerärtan (Odensala Hälsocentral)	1,3	1,3	1,3
Brf Lugnviks centrum (Lugnviks Hälsocentral)	2,0	2,0	2,0
Landstingsbostäder AB	7,5	7,5	7,5
Åsbygdens gymnasiums andelar i NNP ek.förening m fl	0,6	0,6	0,5
Övrigt diverse små andelar	0,1	0,1	0,1
Delsumma	23,1	23,1	23,0
Långfristiga fordringar			
har en löptid på ett år eller mer från balansdagen. Efter avdrag av 2009 års amortering, som redovisas som kortfristig fordran, består långfristiga fordringar av utelämnade lån till:			
Landstingsbostäder AB	0	0,3	0,3
Länstrafiken i Jämtlands län AB	3,9	3,9	5,4
Delsumma	3,9	4,2	5,7
Placeringar för pensions- ändamål			
Anskaffningsvärde	490,2	474,7	358,6
Nedskrivning av anskaffningsvärdet	-40,0	0,0	0,0
Delsumma och bokfört värde	450,3	474,7	358,6
Summa	477,3	502,0	387,3

Not 12 Lager och förråd (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Centralförråd	4,6	4,4	4,6
Övriga förråd	10,0	10,2	17,0
Summa	14,6	14,6	21,6

Not 13 Kortfristiga fordringar (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Kundfordringar	32,9	36,4	34,0
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	65,6	60,0	58,6
Periodisering leverantörsfakturor	35,1	24,2	23,3
Mervärdesskatt	14,6	11,6	26,2
Övriga kortfristiga fordringar	0,1	1,6	0,2
Fordringar hos staten	37,4	59,5	11,9
Projektredovisning EU	7,5	0,0	0,0
Skattekonto	3,1	2,1	2,7
Summa	196,3	195,4	156,9

Not 14 Kortfristiga placeringar (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Räntebärande värdepapper utgivna av:			
Svenska staten	37,1	5,6	5,6
Svenska kommuner och landsting	14,1	9,1	61,9
Banker och bostadsinstitut med rating om lägst A-/A3	142,0	120,2	97,7
Företag med lång rating om lägst A-/A3	21,3	41,3	10,0
Företag med lång rating om lägst BBB-/Baa3	5,0	20,0	12,0
Företag med kort rating om a-2, K1 eller p-2	75,5	85,6	103,6
Företag utan rating*	10,0	10,0	40,9
Strukturerade kapitalgaranterade instrument med rating om lägst A/A2	76,4	90,6	85,0
Summa	381,4	382,4	416,7

*Enligt reglementet för kortsiktig likviditetsförvaltning tillåts placeringar i tvåå
företag utan kreditrating – AP Fastigheter och Sveaskog.

Not 15 Eget kapital (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Ingående eget kapital	951,2	908,7	0,0
Rörelsekapital (omsättnings- tillgångar - korta skulder)	15,2	144,3	188,6
Anläggningsskapital (anläggnings- tillgångar - långa skulder och avsättningar)	840,1	806,9	720,1
Utgående eget kapital	855,3	951,2	908,7

EKONOMI

Not 16 Årets resultat enligt balanskravet (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Årets resultat	-95,9	42,5	22,6
Avgår reavinster	-16,3	-7,4	-21,0
Förändrad redovisningsprincip för hjälpmedel	0,0	0,0	-29,9
Avsättning till pensionsskulden p.g.a. ändrat dödlighetsantagande	0,0	0,0	35,0
Förändrat ränteantagande pensionsskuld	0,0	0,0	27,0
Avsättning till pensioner p.g.a. ÄDEL-överrenskommelse	0,0	0,0	3,0
Förändrad redovisningsprincip för centralförråd	0,0	0,0	0,2
Omställningskostnad som inte belastar balanskravet	40,0	0,0	0,0
Justerat resultat	-72,2	35,1	36,9

Årets resultat utgörs av saldo mellan samtliga bokförda intäkter och kostnader samt skatter, statsbidrag och finansiella intäkter/kostnader. Eftersom resultatet även påverkar företagets eget kapital finns samma resultatbegrepp och till samma belopp med även i balansräkningen.

I resultat enligt balanskravet får inte vinster (reavinster) vid försäljning av anläggningstillgångar tillgodoräknas enligt huvudregeln. Man ska däremot räkna in förluster (reaförluster) vid försäljning av anläggningstillgångar. Det kan finnas skäl till att inte reglera förlusten under förutsättning att avyttringen samtidigt innebär att man skapat förutsättningar för minskade framtida kostnader. Reavinsten för 2008 innehåller både reavinst vid försäljning av värdepapper (15,7 mkr) och inventarier (0,4 mkr) samt reavinst vid försäljningar hos hjälpmedelscentralen (0,2 mkr). Möjlighet att åberopa synnerliga skäl finns och det kommer att göras för de 40 mkr som värdegraderingen av aktieindexobligationen innebär. Justerat resultat enligt balanskravet blir då -72,2 mkr.

Balanskravet innebär att ett negativt resultat för ett räkenskapsår skall regleras under de närmast följande tre åren. En särskild åtgärdsplan för hur återställandet skall ske kommer att utarbetas som fullmäktige skall besluta om.

Not 17 Avsättningar (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Avsättning pensioner	326,7	360,6	301,9
– varav avsättning till garanti-pensioner & visstidspensioner	10,6	12,0	21,6
Avsättning särskild löneskatt	79,2	87,5	73,2
Avsättning till patientskadereserv	78,8	73,7	69,5
Avsättning övriga	0,0	4,2	41,1
– varav avsättning till pensions-skulden p.g.a. ändrat dödlighetsantagande		0,0	35,0
– varav avsättning till pensioner p.g.a. ÄDEL-överrenskommelsen	0,0	0,0	3,0
– varav extra avsättning för utbetalning av 1998 och 1999 års individuella pension. 2008 är denna			

post samt 96,1 mkr flyttat till kortfristiga skulder eftersom utbetalning

	2008	2007	2006
sker mars 2009	0,0	3,5	0,0
Summa	484,7	525,9	485,7
Årets förändring av ansvarsförbindelsen inkl. löneskatt*	32,2	330,8	144,7
Årets avsättning för pensioner inkl. löneskatt*	-42,2	73,0	60,1
– förändring av finansiella placeringar	15,5	116,1	65,2
varav placerat i aktierelaterade placeringar	0,0	84,7	-32,7
varav placerat i räntefonder och obligationer	15,5	31,4	97,9
Ökning/minskning av återlån (+/-), medel använda i verksamheten	-25,5	287,7	139,6

Not 18 Långfristiga skulder (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Lån Riksförsäkringsverket	0,0	0,0	3,7
Lån Kammarkollegium	1,1	1,1	1,1
Summa	1,1	1,1	4,8

Not 19 Kortfristiga skulder (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Leverantörsskulder	143,8	131,5	134,1
Ankomstregistrerade fakturor	0,0	0,0	0,0
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	79,0	73,0	60,5
Preliminärskatt innevarande år	33,1	31,3	33,1
Semesterlöneskuld	82,6	81,6	118,0
Innestående jourkompensation	36,9	35,8	45,9
Innestående övertid	9,9	10,1	15,2
Upplupna löner	5,3	4,4	4,2
Upplupna sociala avgifter	89,3	87,9	30,3
Upplupna avtalsförsäkringar	-1,5	0,3	0,0
Pension individuell del	52,4	47,6	38,6
Amortering på anläggningslån	-0,4	1,9	0,1
Momsskulder	1,2	1,4	1,6
Skulder till Staten	18,5	2,4	-5,7
Övriga skulder	0,6	0,3	2,3
Skuld utbetalning av individuell del pension + löneskatt 98-99	96,1	0,0	0,0
Avräkningskonton	-0,8	0,4	-0,4
Avräkning forskningsanslag	25,2	19,1	16,5
– varav villkorad återbetalning	12,8	5,5	7,5
Summa	671,2	529,0	494,4

EKONOMI

Not 20 Leasing (mkr)

	Bokslut 2008	Bokslut 2007
Under året har landstingets leasing/hyresavgifter uppgått till	15,8	17,4
Framtida leasingavgifter förfaller till betalning enligt följande:		
Inom 1 år	12,8	14,1
Inom 2 till 5 år	4,8	12,5
Senare än 5 år	0,2	Saknas
Summa övriga leasing/hyresavgifter	33,6	44,0
Under året har landstingets hyresutgifter för fastigheter uppgått till	36,8	35,5
Framtida hyror för fastigheter förfaller till betalning enligt följande:		
Inom 1 år	37,4	36,2
Inom 2 till 5 år	116,8	112,4
Senare än 5 år	Saknas	Saknas
Summa hyresutgifter fastigheter	191,0	184,1
Summa	224,6	228,1

Driftredovisning

Driftredovisning är ett sätt att visa hur verksamhetens kostnader och intäkter är fördelade på landstingets kärnverksamheter hälso- och sjukvård och regional utveckling.

Kostnader och intäkter som inte under året bokförs direkt på någon av kärnverksamheterna fördelas ut efter schablon. Exempel på en kostnad som fördelas ut är pensionskuldsökningen.

Driftredovisningen är uppställd enligt den verksamhetsindelning som är framtagen av Sveriges kommuner och landsting. Driftredovisningen visar inom vilka verksamhetsområden resurserna använts under året. Nettoavvikelsen visar huruvida det använts mer än vad som budgeterats (-) eller mindre (+).

Driftredovisning							
Område tkr	BUDGET			UTFALL			Netto- avvikelse
	Kostnader	Intäkter	Netto	Kostnader	Intäkter	Netto	
Primärvård	927 623	155 683	771 941	886 178	164 174	722 004	49 936
Specialiserad somatisk vård	1 630 677	261 855	1 368 822	1 744 691	290 409	1 454 282	-85 460
Specialiserad psykiatrisk vård	243 511	27 344	216 167	240 040	30 431	209 609	6 558
Tandvård	157 241	82 067	75 174	147 965	79 220	68 746	6 428
Övrig hälso- och sjukvård	334 104	110 587	223 516	371 927	110 362	261 565	-38 049
Politisk verksamhet avs. hälso- och sjukvård	28 095	1 570	26 524	27 092	1 994	25 097	1 427
Utbildning	150 197	117 820	32 378	150 735	116 971	33 944	-1 567
Kultur	88 167	36 093	52 074	96 843	43 975	52 868	-793
Trafik och infrastruktur	69 289	3 382	65 907	69 313	3 852	65 461	446
Allmän regional utveckling	46 370	17 976	28 394	61 686	27 556	34 130	-5 736
Politisk verksamhet avs. regional utveckling	4 005	1	4 004	4 312	277	4 035	-31
Summa	3 679 280	814 380	2 864 900	3 800 783	869 041	2 931 741	-66 841

EKONOMI

Finansiella nyckeltal

Olika kostnaders andel av skatteintäkter och generella statsbidrag	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005	Bokslut 2004
Verksamhetens nettokostnader exkl. avskrivningar	99,6 %	95,9 %	96,8 %	98,5 %	94,8 %
Avskrivningar	3,2 %	3,2 %	2,8 %	2,9 %	3,1 %
Finansnetto	-0,6 %	-0,5 %	-0,5 %	-0,9 %	-0,5 %
Summa	102,2 %	98,6 %	99,2 %	100,5 %	97,3 %

Så länge vi ligger under 100 % har vi ett positivt resultat.

Årets resultat (mkr)	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005	Bokslut 2004
Resultat enligt balanskravet	-72,2	35,1	36,9	6,5	50,0
Redovisat resultat	-95,9	42,5	22,6	-12,0	56,2

Investeringsvolym	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005	Bokslut 2004
Nettoinvesteringar exkl. finansiella investeringar relativt avskrivningar	118,0 %	109,2 %	109,8 %	110,6 %	112,6 %

När vi ligger över 100 % så är nettoinvesteringarna högre än avskrivningen.

Soliditet	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005	Bokslut 2004
Redovisat	42,5 %	47 %	48 %	48 %	52 %
Budgeterad	46,0 %	46 %	50 %	52 %	55 %

Balanslikviditet	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005	Bokslut 2004
Redovisad	1,02	1,27	1,38	1,30	1,34

Kassalikviditet	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005	Bokslut 2004
Redovisat	1,00	1,25	1,34	1,30	1,18
Budgeterad	1,19	1,16	1,04		

EKONOMI

Övrig jämförelse under fem år (2004–2008)

Fem år i sammandrag	Bokslut 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005	Bokslut 2004
Antal invånare 31 december (st)	126 897	126 937	127 020	127 028	127 424
andel 65 år och äldre (%)	20,4	20,0	19,9	19,8	20,0
Utdebitering i Jämtland (kr)	10,15	10,15	10,15	10,15	10,15
Genomsnitt samtliga landsting (kr)	10,79	10,84	10,82	10,81	10,76
Skatteintäkter (mkr)	1 996	1 979	1 906	1 791	1 733
Utjämningsystemet* (mkr)	855	811	826	839	550
Bruttodriftskostnader (mkr)	3 414	3 254	3 203	3 076	2 915
Bruttoinvesteringar (mkr)	414	356	301	274	259
Rörelsekapital***** (mkr)	15	144	189	162	171
pr invånare (kr)	0	1 137	1 488	1 278	1 344
Skuld 31 december** (mkr)	327	361	491	399	313
per invånare (kr)	2 577	2 844	3 866	3 142	2 459
Rörelsekapital/externa utgifter (%)	5	5	6	5	6
Personalkostnader*** (mkr)	1 775	1 692	1 677	1 620	1 530
Antal anställda****	4 006	3 959	4 032	3 972	4 016

* Inkl momsbidrag och avgift. Fr o m 2005 ingår läkemedelsbidrag.

** Avsättningar till pensioner, patientskadereserv, särskild löneskatt samt omstrukturering

*** Exklusive utbetalda pensioner

**** Ordinarie månadsanställda samt månadsanställda vikarier

*****Rörelsekapitalet är ovanlig lågt 2008 p.g.a. den pensionsutbetalning som kommer att göras i mars av den individuella delen 98-99.

STIFTELSE OCH BOLAG – SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

I landstingets årsredovisning ingår en redovisning av det samlade resultatet av förvaltningsorganisationen och de företag där landstinget har ett bestämmande inflytande. Det vill säga, en röstandel på minst 20 procent eller en kapitalandel på minst 20 procent. Dessa företag är Landstingsbostäder AB, Länstrafiken i Jämtland AB, ALMI Företagspartner i Jämtland AB och Stiftelsen Jämtlands Läns Museum.

Landstingsbostäder i Jämtland AB

Bostadsbolaget ägs helt och hållet av landstinget. Verksamheten bedrivs för landstingets verksamhetsområde, i första hand för att underlätta rekryteringar. För att minska miljöbelastningen köper bolaget endast grön el. I Östersund har bolaget 460 lägenheter på totalt 30 334 m². Bolaget äger också tio bostadsrättslägenheter i sju föreningar, varav en i Åre och resten i Östersunds kommun. Årets resultat efter bokslutsdispositioner uppgår till 0,5 mkr. Året innan var det -3,1 mkr.

Länstrafiken i Jämtlans län AB

Landstinget och länets kommuner äger hälften var av bolaget. Länstrafiken bedriver linjetrafik med buss, tåg och litet fordon inom Jämtlands län, samt interregional trafik i norrlandslänen. Verksamheten omfattar också godstrafik med terminaler i Östersund, Sveg, Funäsdalen, Hammarstrand och Strömsund under namnet Bussgods. Både trafik med buss och litet fordon sköts helt via ett 100-tal trafikentreprenörer. Affärsidén är att erbjuda länet bra kollektivtrafik och godstransporter som främjar länets utveckling. Precis som de senaste två åren redovisar Länstrafiken ett nollresultat efter bokslutsdispositioner.

Stiftelsen Jamtli

Stiftelsen Jämtlands läns museum bytte under året namn till Stiftelsen Jamtli. Östersunds kommun och Landstinget är huvudmän för Stiftelsen Jamtli. Namn-

bytet var en del i ett medvetet varumärkesarbete och ligger i linje med den strategiplan som stiftelsen för närvarande arbetar efter. Den nuvarande strategiplanen omfattar tidsperioden 2007–2010. Grundtanken är att Jamtlis starka sidor ytterligare ska stärkas och att Jamtli ska bli en europeisk förebild när det gäller kulturarvets roll i regional utveckling. Under året var antalet besökare 184 866, en ökning jämfört med 2007 då det kom 183 100 besökare. Det ekonomiska utfallet efter bokslutsdispositioner uppgår år 2008 till -0,9 mkr, att jämföra med 0,1 mkr år 2007.

ALMI Företagspartner Jämtland AB

Almi Företagspartner Mitt AB bildades den 2 januari 2008. Verksamheten startade den 1 april 2008 då alla tillgångar och skulder övertogs från Almi Företagspartner Jämtland AB och Almi Företagspartner Västernorrland AB. Almi Företagspartner Mitt AB tog över samtliga aktier i Saminvest Mitt AB.

I oktober 2008 överlät Almi Företagspartner AB, Jämtlands läns landsting och landstinget i Västernorrland AB sina aktier till Almi Företagspartner Mitt AB. Under 2009 kommer Almi Företagspartner Jämtland AB, Almi Företagspartner Västernorrland AB och Almi Företagspartner Mitt AB att fusioneras. Almi Företagspartner Mitt AB ägs till 51 procent av moderbolaget Almi Företagspartner AB och till vardera 24,5 procent av Jämtlands läns landsting och Landstinget Västernorrland. Moderbolaget ägs i sin helhet av staten via näringsdepartementet.

Verksamhetsidén är att främja nyföretagandet, öka konkurrenskraften i företag och skapa ett mera dynamiskt näringsliv i länet genom marknadskompletterande finansiering och affärsutveckling till innovatörer, nyföretagare samt små och medelstora företag. Resultatet efter bokslutsdispositioner uppgår 2008 till -1,3 mkr, jämfört med -1,7 mkr året innan.

STIFTELSE OCH BOLAG – SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Bokslutsrapporter sammanställd redovisning

Resultaträkning

Mkr	Utfall 2008	Utfall 2007	Utfall 2006
Verksamhetens intäkter	635,8	636,3	588,5
Verksamhetens kostnader	-3 474,5	-3 315,0	-3 211,1
Jämförelsestörande post	0,0	0	-21,3
Avskrivningar	-92,1	-93,0	-77,0
Verksamhetens nettokostnader	-2 930,8	-2 771,7	-2 720,9
Skatteintäkter	1 996,5	1 979,3	1 906,1
Generella statsbidrag	855,3	810,9	826,1
Finansiella intäkter	46,7	38,9	27,1
Finansiella kostnader	-63,4	-20,2	-15,1
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	-95,7	37,2	23,3
Latent skatt	0,0	0,4	-0,2
Förändring av eget kapital	-95,7	37,6	23,1

Balansräkning

Mkr	IB 2008-01-01	UB 2008-12-31
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar		
Immateriella tillgångar	0,6	0,9
Mark och byggnader	691,2	708,9
Maskiner och inventarier	192,9	190,8
Finansiella anläggningstillgångar	505,7	465,4
Summa anläggningstillgångar	1 390,4	1 366,0
Omsättningstillgångar		
Förråd	15,1	15,1
Kortfristiga fordringar	205,6	212,8
Kortfristiga placeringar	382,4	382,0
Kassa och bank	102,3	118,7
Summa omsättningstillgångar	705,4	728,6
SUMMA TILLGÅNGAR	2 095,8	2 094,6
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		
Eget kapital		
Eget kapital	928,4	957,1
Årets resultat	37,6	-95,7
Summa eget kapital	966,0	861,4
Avsättningar		
Pensioner	521,7	484,7
Latent skatt	0,3	0,2
Övriga avsättningar	4,2	0,6
Summa avsättningar	526,2	485,5
Skulder		
Långfristiga skulder	38,9	36,9
Kortfristiga skulder	564,6	710,9
Summa skulder	603,6	747,8
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	2 095,8	2 094,6

STIFTELSE OCH BOLAG – SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Ställda panter och ansvarsförbindelser

Ansvarsförbindelse pensioner inklusive särskild löneskatt	2 270,6 mkr
Borgensåtagande Landstingsbostäder	10,0 mkr
Fastighetsinteckning Landstingsbostäder	45 mkr
Jämtlands läns landsting är solidariskt ansvarig för en borgensförbindelse om 8 000 mkr, avseende Transitio AB (tågfordon Mittlinjen Länstrafiken)	8 000 mkr
Jämtlands läns landstings andel Transitio AB är 50 mkr	
Förvaltningsuppdrag 2008-12-31	
Förvaltade fonders tillgång	12,9 mkr

Kassaflödesanalys

Den löpande verksamheten i mkr per år	2008	2007	2006
Verksamhetens intäkter	661,1	671,1	649,7
Verksamhetens kostnader	-3 516,7	-3 317,2	-3 222,3
Verksamhetens nettokostnader	-2 855,6	-2 645,5	-2 572,6
Skatteintäkter och generella statsbidrag	2 851,8	2 790,2	2 732,2
Finansiella intäkter	46,7	39,1	27,2
Finansiella kostnader	-63,4	-20,4	-15,1
Skattekostnader			-0,2
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	-20,5	163,4	171,5
Ökn(-)/minskn(+) förråd och varulager	0,0	7,0	2,5
Ökn(-)/minskn(+) kortfristiga fordringar & placeringar	-2,2	-7,5	22,7
Ökn(-)/minskn(+) kortfristiga skulder	154,8	34,3	-53,6
Kassaflöde från den löpande verksamheten	132,1	197,2	143,1
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Investering i immateriella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0
Investering i materiella anläggningstillgångar	-109,4	-105,1	-112,5
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	1,8	1,6	25,3
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-308,6	-255,2	-191,2
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	306,7	145,9	133,0
Kassaflöde från den löpande investeringsverksamheten	-109,5	-212,8	-145,4
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Utlåning/ökning av långfristiga fordringar	0,0	0,0	0,2
Återbetald utlåning	0,0	1,5	-0,7
Långfristig upplåning	0,0	6,3	0,0
Amortering skuld	-2,3	-3,8	-0,2
Minskning av långfristiga fordringar	0,2	0,0	0,0
Utdelning och övrig finansiering	0,3	0,0	0,0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-1,8	4,0	-0,7
Årets kassaflöde	20,8	-11,6	-3,0
Likvida medel vid årets början	97,9	113,9	116,8
Likvida medel vid årets slut	118,7	102,3	113,8
Förändring av likvida medel	-20,8	11,6	3,0

STIFTELSE OCH BOLAG – SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Noter till sammanställd redovisning

Resultat- och balansräkning har konsoliderats med proportionell metod där de ingående företagen har följande vikter:

Landstingsbostäder AB	1,00
Länstrafiken i Jämtland AB	0,50
ALMI företagspartner	0,245
Stiftelsen Jämtli	0,33

Resultat- och balansräkning är upprättade enligt Rådets för kommunal redovisning rekommendation nr 8.1 2002 vilket bland annat innebär att latent skatteskuld i obeskattade reserver har redovisats som en avsättning. I övervägande delen av fallen finns en förklaring till posterna i noterna till landstingets resultat- och balansräkning.

SAMVERKANSFÖRBUND OCH GEMENSAM NÄMND

Gemensam nämnd, Närvård Frostviken

Nämnden driver landstingskommunal primärvård, inklusive ambulans, samt primärkommunal hemtjänst, hemsjukvård och LSS-verksamhet. En fast läkare har rekryterats till Frostviken och är anställd på 60 procent från och med augusti. Läkarmottagningen är bemannad tre dagar per vecka. Under andra hälften av 2008 har läkarmottagningen haft kvällsöppet en kväll i veckan. Utvärderingen av kvällsöppet mottagning kommer att ske under 2009. Tillgängligheten har varit mycket god. Akuta patienter har fått komma samma dag och övriga inom en vecka. Resultatet för 2008 är -2,9 mkr totalt. Av underskottet avser 2,6 mkr hälsocentralen.

Norrandstingens regionförbund

De fyra Norrandstingen bildade ett gemensamt kommunalförbund 2005. I förbundsordningen anges att förbundet ska vara ett samverkansorgan i norra sjukvårdsregionen i syfte att tillvarata och utveckla gemensamma intressen inom hälso- och sjukvård, utbildning och forskning och därmed sammanhängande verksamheter. Förbundet kan också teckna avtal inom andra verksamhetsområden, till exempel medicinsk service. Under året har regionförbundet kunnat leverera flera viktiga resultat i form av beslut om avtal eller rekommendation om samordning mellan landstingen. Utöver avtal om regionvård vid NUS har avtal träffats om högspecialiserad sjukvård av rikskaraktär vid universitetssjukhusen i Uppsala, Stockholm, Göteborg och Lund.

Efter flera år av uppvaktningar och skrivelser har beslut tagits av regering och riksdag om en utökning av läkarutbildningen med 37 årsplatser och tandläkarutbildningen med 15 årsplatser vid Umeå universitet. En regional strategi för forskning, utveckling och utbildning, FoUU, har tagits fram och godkänts. Förbundets ekonomiska resultatet för året blev 93 tkr.

Norlands nätverk för musikteater och dans

Nätverket förkortas NMD och är ett kommunalförbund med landstingen i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland. I NMD ingår en barn- och ungdomsoperaensemble inom Estrad Norr i Östersund, NorrDans i Härnösand, NorrlandsOperan i Umeå samt Piteå Kammaropera. NMDs huvuduppslag är att medverka till att musikteater och dans blir tillgänglig för alla i Norrland. Den ekonomiska basen är ett statligt verksamhetsbidrag för ensemblernas turnéverksamhet. Under 2008 gav ensemblerna totalt 394 föreställningar som sågs av cirka 26 000 personer. Antalet besökta kommuner var 22. För att nå ut till ännu fler gavs publiken i ytterligare åtta kommuner möjlighet att ta del av ensemblernas föreställningar genom »bussning«. 2008 års resultat blev ett underskott på -46 tkr.

Finansiella samordningsförbund

I januari 2004 trädde lagen om finansiella samordningsförbund i kraft. Syftet är att ge medlemmarnas aktörer bättre möjlighet att samordna och prioritera gemensamma insatser och underlätta en effektiv resursanvändning för att öka den enskildes funktions- och arbetsförmåga.

För närvarande är landstinget medlem i sex samordningsförbund. Samordningsförbundet för psykiskt funktionshindrade i Jämtlands län, J-sam, samt Samordningsförbunden i Berg, Bräcke, Strömsund, Åre och Östersund.

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2008

Revisionsberättelse för Jämtlands läns landsting org. nr. 232100-0214

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat verksamheten under år 2008 inom landstingsstyrelsen, patientnämnden och fullmäktigeberedningarna för Folkhälsa, livsmiljö och kultur, Vård och rehabilitering samt Demokrati och länsutveckling. Vidare har vi granskat verksamheten inom den gemensamma nämnden mellan Jämtlands läns landsting och länets kommuner avseende samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter samt verksamheten inom den gemensamma nämnden mellan landstinget och Strömsunds kommun avseende Närvård Frostviken.

Vi har även genom lekmannarevisorerna och de förtroendevalda revisorerna granskat verksamheten under det gångna året i företagen Landstingsbostäder i Jämtland AB, Länstrafiken i Jämtlands län AB, Norrtåg AB, ALMI Företagspartner Mitt AB, ALMI Företagspartner Jämtland AB, och Stiftelsen Jamtli.

Styrelser, nämnder och beredningar ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll samt återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, kontroll och redovisning och pröva om verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, landstingets revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Våra skrivelser och de sakkunnigas rapporter som avlämnats under året framgår av bifogade förteckning.

Till vår berättelse bifogas också de granskningsrapporter som lekmannarevisorerna, enligt 10 kapitlet 5§ aktiebolagslagen, har lämnat för de ovan nämnda aktiebolagen samt revisionsberättelser för dessa bolag, Stiftelsen Jamtli och kommunalförbundet Norrlands Musik och Dansteater.

Vi överlämnar till landstingsstyrelsen också en separat granskningsrapport över iakttagelser, synpunkter och förslag på åtgärder med anledning av granskningen av årsredovisningen för år 2008.

Patientnämnden

Revisionens inriktning och resultat

Vi har tagit del av nämndens redovisning av sin verksamhet för det gångna året. Granskningen ger inte anledning till anmärkning mot nämnden.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att ledamöterna i Patientnämnden beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2008.

Gemensamma nämnden avseende upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter

Revisionens inriktning och resultat

Vi har genom att ta del av protokoll, verksamhetsberättelse och andra handlingar granskat verksamheten inom nämnden. Granskningen ger inte anledning till anmärkning mot nämnden.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att ledamöterna i Gemensamma nämnden avseende upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2008.

Gemensamma nämnden avseende Närvård Frostviken

Revisionens inriktning och resultat

Vi har genom att ta del av protokoll, verksamhetsberättelse och andra handlingar granskat verksamheten inom nämnden.

Nämnden redovisar ett underskott mot budget för år 2008 på 2 915 tkr. Någon analys över ekonomin lämnar nämnden inte i sin verksamhetsberättelse och inte heller redovisas om och på vilket sätt den ekonomiska situationen har avhandlats med de båda huvudmännen för verksamheten. Nämnden redovisade även år 2007 och 2006 underskott mot budget med 1 266 tkr respektive 1 979 tkr. Vi har även tidigare efterfrågat en närmare analys och dialog om nämndens ekonomi.

Vi finner anledning att påpeka att nämnden, enligt kommunallagen 6 kapitel 7§, skall se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt och enligt de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt. Det innefattar även att hålla tilldelad budget.

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2008

Ansvarsprövning

Mot bakgrund av det ovan redovisade riktar vi, jämlikt kommunallagen 9 kapitel 17§, anmärkning mot den gemensamma nämnden för Närvård Frostviken med anledning av nämndens bristande kontroll över ekonomin. Trots anmärkningen tillstyrker vi att ledamöterna i nämnden beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2008.

Beredningen för Folkhälsa, livsmiljö och kultur

Revisionens inriktning och resultat

Vi har genom att ta del av beredningens protokoll, verksamhetsberättelse och andra handlingar granskat verksamheten inom beredningen. Granskningen ger inte anledning till anmärkning mot beredningen.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att ledamöterna i beredningen för Folkhälsa, livsmiljö och kultur beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2008.

Beredningen för Vård och rehabilitering

Revisionens inriktning och resultat

Vi har genom att ta del av beredningens protokoll, verksamhetsberättelse och andra handlingar granskat verksamheten inom beredningen. Granskningen ger inte anledning till anmärkning mot beredningen.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att ledamöterna i beredningen för Vård och rehabilitering beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2008.

Beredningen för Demokrati och länsutveckling

Revisionens inriktning och resultat

Vi har genom att ta del av beredningens protokoll, verksamhetsberättelse och andra handlingar granskat verksamheten inom beredningen. Granskningen ger inte anledning till anmärkning mot beredningen.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att ledamöterna i beredningen för Demokrati och länsutveckling beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2008.

Landstingsstyrelsen

Revisionens inriktning och resultat

I vår granskning av landstingets verksamhet år 2008 har vi liksom tidigare lagt stort fokus vid om verksamheten är ändamålsenlig och effektiv ur ett medborgar- och patientperspektiv.

Patient- och medborgarperspektivet har i första hand varit utgångspunkt för uppföljning och granskning av ändamålsenligheten och effektiviteten vid förskrivning av läkemedel till äldre, i dimensioneringen och användningen av vårdplatserna inom specialistvården, i det förebyggande patientsäkerhetsarbetet, i hälso- och sjukvården till flyktingar och i operationsverksamheten. De tre sistnämnda granskningarna startades i slutet av år 2008 och har slutförts i början på 2009.

Förbättringsarbetet inom hälso- och sjukvården och hanteringen av landstingets pensionsåtaganden är andra delar av verksamheten som granskats med avseende på ändamålsenlighet och effektivitet.

Räkenskapsrevisionen har, utöver bokslutsgranskning, bland annat omfattat en granskning av om den interna kontrollen med mera är tillfredsställande i finansförvaltningen samt i hanteringen av landstingets bildkonst.

Resultatet av våra granskningar finns att ta del av i de rapporter som vi löpande har lämnat och som finns förtecknade i bilaga.

Mot bakgrund av den anmärkning vi föregående år riktade mot landstingsstyrelsen har granskningen av om styrelsen har tillräcklig kontroll över landstingets verksamhet och ekonomi utgjort en viktig del av den årliga granskningen.

I vår granskning av styrelsens ledning och uppföljning av verksamheten under år 2008 gör vi följande iakttagelser och bedömningar.

Styrning och uppföljning av landstingets verksamhet och ekonomi

I föregående års revisionsberättelse konstaterade vi bland annat att landstingsstyrelsen behövde vidta åtgärder för att förbättra kontrollen över verksamheten och för att åstadkomma balans mellan uppdrag och resurser, i första hand inom specialistvården. Vår bedömning är att detta behov delvis kvarstår.

Trots de omdisponeringar av medel som vidtogs inför år 2008 och de åtstramnings- och besparingsåtgärder som fortsatt skulle vidtas under 2008 har obalansen mellan verksamhet och ekonomi ytterligare förstärkts.

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2008

Den globala finanskrisen med den åtföljande hastigt försämrade konjunkturen har dessutom bidragit till att öka obalansen.

Till skillnad mot föregående år noterar vi dock att landstingsstyrelsen under 2008 har vidtagit åtgärder för att framdeles skapa balans mellan den verksamhet som skall bedrivas och de resurser som finns tillgängliga för detta. Vi avser då bland annat det omställningsarbete som påbörjades i slutet av år 2008.

En viktig förutsättning för att omställningsarbetet skall bidra till att skapa balans är, enligt vår bedömning, att de besparingar som skall finansiera de så kallade inprioriteringarna som ingår i arbetet realiserar innan inprioriteringarna verkställs.

En mer realistisk landstingsbudget är en annan viktig förutsättning som framdeles behöver förverkligas för att förbättra landstingsstyrelsens kontroll över och möjligheter att kortsiktigt styra verksamheten och ekonomin. Då skapas utrymme för att under året vid behov omfördela medel mellan verksamhetsområden framför att hos fullmäktige behöva begära tilläggsanslag eller tillåtelse att överskrida tilldelad budget.

Mot bakgrund av bland annat den kännbara förlust som drabbade landstinget till följd av den finansiella oron, framhöll vi i samband med vår uppföljande granskning av landstingets finansförvaltning, under hösten 2008, att gränserna för risktagandet i förvaltningen borde definieras på ett mer ingående sätt. Vi noterar med tillfredsställelse att landstingsstyrelsen nu lägger fram nya reglementen för både den kortsiktiga likviditetsförvaltningen och förvaltningen av pensionsmedel där detta med mera tillgodoses.

Vi noterar vidare att landstingsstyrelsen nu också startar ett arbete med att ta fram ett ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet såsom vi påtalat både i vår nyligen slutförda granskning och den vi genomförde år 2006 om patientsäkerhetsarbetet. Därmed har styrelsen tagit ett enligt vår mening viktigt steg mot att uppfylla socialstyrelsens föreskrift på området (SOSFS 2005:12).

Sammanfattningsvis konstaterar vi att landstingsstyrelsen under 2008 och fram till idag har vidtagit flera viktiga åtgärder som syftar till att förbättra styrning och uppföljning och kontroll över landstingets verksamhet och ekonomi. Det behövs dock, enligt vår bedömning, fortfarande ytterligare åtgärder för att uppnå en tillfredsställande nivå i nyss nämnda avseende.

Landstingsstyrelsens uppsiktsplikt

Vi har under flera år uppmärksammat landstingsstyrelsen på dess övergripande ansvar för landstingets angelägenheter samt den så kallade uppsiktsplikten. Enligt denna krävs att styrelsen aktivt följer verksamheten i nämnderna, beredningarna, landstingsföretagen och de kommunalförbund, finansiella samordningsförbund etc som landstinget är medlem i och tar de initiativ som uppsikten ger anledning till. Styrelsen har också utvecklat rutiner med mera som krävs för att fullgöra uppsiktsplikten även om vi bedömer att ytterligare systematiska åtgärder behövs.

Landstingsstyrelsen har ett sådant nyss nämnt ansvar för den gemensamma nämnden för Närvård i Frostviken oavsett att den ingår i Strömsunds kommuns organisation. Inom ramen för styrelsens ansvar bör dialogen med nämnden utvecklas varvid det närmare analyseras vilka resurser som framdeles krävs för nämndens verksamhet.

Resultatbedömning

Vi skall enligt kommunallagen, 9 kapitlet 9a§, bedöma om resultatet i årsbokslutet är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat.

Av landstingsstyrelsens årsredovisning framgår att verksamhetsmålen och beslutade aktiviteter för år 2008 i flera fall endast delvis uppnåts. Det gäller fortfarande för medborgarna väsentliga mål inom området »God vård« såsom de som avser tillgänglighet till hälso- och sjukvården och de indikatorer i »Öppna jämförelser« där resultatet skulle förbättras, som exempelvis strokevården.

Målet för kostnadsutvecklingen under år 2008 har väsentligt överstigits. Därmed har, enligt vår mening, det mest betydelsefulla målet för ekonomin år 2008 inte uppnåts.

Det ekonomiska utfallet för år 2008 innebär att kostnaderna överstiger intäkterna. Det uppkomna negativa utfallet måste enligt kommunallagen regleras och det egna kapitalet återställas under de tre närmaste åren. I anslutning till vår granskning av landstingets pensionsåtagande har vi framhållit att målet för ekonomin måste ha en resultatnivå som svarar mot god hushållning. Det innebär att den årliga ökningen av landstingets pensionsåtagande samt den nyss nämnda regleringen skall rymmas inom en positiv förändring av det egna kapitalet.

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2008

Vår samlade bedömning är att de resultat som redovisas i årsredovisningen i många men inte i alla väsentliga delar är förenliga med de mål som fullmäktige beslutat.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker vi att ledamöterna i landstingsstyrelsen beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2008.

Godkännande av årsredovisningen

Den av landstingsstyrelsen överlämnade årsredovisningen är i allt väsentligt upprättad enligt den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Underlaget för den redovisade avräkningen mot det så kallade balanskravet har särskilt granskats. Vi anser att skälen till att angivna poster av engångsnatur undantas i avräkningen är godtagbara och att redovisningen således uppfyller de lagstadgade kraven.

Efter vår granskning av årsredovisningens redogörelse över landstingets ekonomiska ställning och resultat noterar vi följande avvikelser:

- Kortfristiga skulder redovisas med 1 120 519 kr för högt belopp. Beloppet utgörs av ett antal både debet- och kreditposter som av olika anledningar inte utgörs av reella skulder.

- Den långfristiga skulden på 1 116 000 kr hos kammarkollegiet motsvaras enligt uppgift inte av någon fordran hos kollegiet och bör bokas bort. Skulden har bestått i två amorterings- och räntefria lån från 1974 respektive 1975.

Det redovisade ekonomiska resultatet är således 2 236 519 kr bättre än vad som redovisas i resultaträkningen för landstingets nämndförvaltning respektive den sammanställda redovisningen.

Årsredovisningen ger trots det nyss påpekade en i stort rättvisande bild av utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och landstingets ekonomiska ställning.

Med den av oss här lämnade upplysningen tillstyrker vi att årsredovisningen för år 2008 godkänns.

Jämtlands läns landstings revisorer

Mona Nyberg

Jöns Broström

Inga-Lis Bromée Sjöberg

Gusten Rolandsson

Mats El Kott

Gustaf Onilsgård

Eva Simonsson

ORDLISTA

Anläggningstillgång/Omsättningstillgång. Ett landsting har två sorters tillgångar, anläggningstillgångar och omsättningstillgångar. Med anläggningstillgångar menas tillgång som är avsedd att stadigvarande brukas eller innehas i verksamheten. Följande olika typer av anläggningstillgångar existerar:

- materiella, till exempel maskiner, inventarier och fastigheter
- finansiella, till exempel aktier i dotterbolag
- immateriella, till exempel goodwill, patent- och licensrättigheter

Med omsättningstillgångar menas tillgångar som inte är avsedda att stadigvarande brukas eller innehas i verksamheten exempelvis likvida medel, kundfordringar och varulager.

Ansvarsförbindelser. Förpliktelse som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att den kommer att behöva infrias, eller på grund av att dess storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. Det kan även vara fråga om en möjlig förpliktelse, dvs det är osäkert om det föreligger en förpliktelse eller ej. Ansvarsförbindelser redovisas inom linjen i balansräkningen, dvs de tas inte med i balansräkningens beloppskolumner och räknas inte in i balanssumman.

Avsättning är en skuld som är oviss när det gäller förfallotidpunkt eller belopp. Ett företag skall redovisa en avsättning i balansräkningen när det har ett åtagande för en inträffad händelse där det är troligt att krävs ett utflöde av resurser för att reglera åtagandet och företaget kan göra en tillförlitlig uppskattning av beloppet. Om inte samtliga dessa villkor är uppfyllda, skall någon avsättning inte redovisas i balansräkningen. Exempel på avsättning är kostnaden för intjänade pensioner.

Balanslikviditet är likviditetstal som beräknas på motsvarande sätt som » kassalikviditeten, men med den skillnaden att varulagret och pågående arbeten tas med bland omsättningstillgångarna. Balanslikviditet ger en bild av företagets effektivitet i lagerhantering och försäljning. Balanslikviditeten = Omsättningstillgångar / Kortfristiga skulder

Balansräkning utgör en ögonblicksbild av landstingets ekonomiska ställning på bokslutsdagen, uttryckt i tillgångar, skulder och kapital. Balansräkningen har en tillgångssida och en skuldsida.

Bruttokostnader är verksamhetens kostnader inklusive avskrivningar

Bruttoinvesteringar är periodens investeringar i immateriella, materiella och finansiella tillgångar före avdrag av kapitalförslitning.

Eget kapital är värdet av ett företags tillgångar med avdrag för skulder och avsättningar. Om landstingets resultat är positivt ökar det egna kapitalet, medan ett negativt resultat minskar det egna kapitalet.

Extern intäkt/kostnad är intäkter eller kostnader som företaget har i relation till andra företag, organisationer eller privatpersoner. **Interna intäkter/kostnader** är transaktioner mellan olika kostnadsställen eller enheter inom organisationen.

IB (Ingående balans) är värdet på tillgångar, skulder och eget kapital vid årets början.

Poster inom linjen Redovisningsbegrepp som innebär att ställda säkerheter och ansvarsförbindelser inte ska räknas in i balansräkningen utan redovisas inom linjen. Det betyder att de ska visas i anslutning till balansräkningen och att deras belopp inte ska räknas in i balanssumman.

Investering definieras inom landstinget som inköp av anläggningstillgångar såsom fastighet, utrustning eller maskiner med varaktighet över 3 år och ett inköpsvärde på minimum ett halvt basbelopp.

Kassalikviditet är ett nyckeltal som visar landstingets betalningsförmåga på kort sikt genom att ställa omsättningstillgång-

arna (minus varulagret och pågående arbeten) i förhållande till de kortfristiga skulderna. Kassalikviditeten bör ligga på minst 100 procent. Då är omsättningstillgångarna (minus varulager och pågående arbeten) lika stora som, eller större än, de kortfristiga skulderna. Kassalikviditet = Omsättningstillgångarna – Varulagret och Pågående arbeten)/Kortfristiga skulder

Landstingskoncernen är landstinget med dess förvaltning samt de aktiebolag, ekonomiska föreningar och stiftelser där landstinget har ett väsentligt inflytande.

Likvida medel är företagets penningtillgodohavanden i kontanter – kassa, postgiro, bank/bankgiro, men även utländska sedlar, erhållna checkar, postanvisningar och postväxlar som ännu inte lösts in. Ordet likviditet är en definition av företagets betalningsförmåga på kort sikt.

Nettoinvestering. Årets investeringsutgifter efter avdrag för årets försäljning och uttrangering.

Nettokostnad. Nettokostnad är verksamhetens intäkter (avgifter och ersättningar) minus verksamhetens kostnader (personall, material, tjänster och avskrivningar). Nettokostnaden finansieras med skatter och generella statsbidrag.

Nyckeltal/nyckelindikatorer är ett sätt att genom jämförelsetal beskriva verksamheten och göra den jämförbar över tid och med andra företag. Nyckeltal används i samband med uppföljning för att bland annat mäta effektivitet vid resursanvändning. Exempel på nyckeltal är soliditet och likviditet.

Periodisering innebär en fördelning av kostnader och intäkter på den redovisningsperiod till vilken de hör.

Realisationsvinst (reavinst) är vinst som uppstår vid försäljning till exempel vid fastighetsaffärer. Realisationsvinsten är försäljningsvärdet minus bokfört restvärde och eventuella försäljningsomkostnader.

Resultat är skillnaden mellan ett företags intäkter och kostnader under en viss period.

Resultaträkning är den uppställning som visar hur vinsten eller förlusten för perioden uppkommit.

Rörelsekapital är kort uttryckt alla de tillgångar som inte är avsedda att stadigvarande innehas, minskade med de skulder som ska betalas inom ett år. Rörelsekapitalet är ofta en konstant andel av omsättningen. Ett positivt rörelsekapital innebär en buffert tack vare att landstinget har eget och långfristigt kapital som även räcker till att finansiera omsättningstillgångarna. Ett negativt rörelsekapital innebär att leverantörerna till viss del finansierar anläggningstillgångarna. Rörelsekapital = omsättningstillgångar – korta skulder

Skuld. Åtagande att i framtiden betala eller på annat sätt fullgöra en ekonomisk förpliktelse till någon utomstående. Skulder som förfaller till betalning inom ett år benämns kortfristiga skulder, övriga skulder benämns långfristiga.

Soliditet betyder betalningsförmåga på lång sikt eller förmåga att stå emot förluster och konjunkturnedgångar. Soliditeten anger den del av landstingets tillgångar som finansierats med eget kapital (eget kapital/totalt kapital).

UB (Utgående balans) är värdet på tillgångar, skulder och eget kapital vid årets slut.

Upplupna intäkter/kostnader. Upplupna intäkter är sådana intäkter som hör till bokslutsåret, men där företaget varken har skickat en faktura eller fått betalt för tjänsten eller varan före bokslutsdagen. En upplupen intäkt redovisas i balansräkningen som en interimfordran. Upplupna kostnader är sådana kostnader som hör till bokslutsåret, men där företaget varken fått faktura eller betalat för tjänsten eller varan före bokslutsdagen. En upplupen kostnad redovisas som en interimsskuld

Jämtlands Läns Landsting

Besöksadress: Kyrkgatan 12, Östersund

Postadress: Box 654, 831 27 Östersund

Telefon: 063-15 30 00

Fax: 063-147515

E-post: jamtlands.lans.landsting@jll.se

Hemsida: www.jll.se